

TYPO- grafiske

MEDDELELSER

Dagblad-Trykks gamle pakkeri havnet på Cuba

Side 18 - 19

I Dagsavisen har LO sekretær Trine Lise Sundnes, i et debattinnlegg, funnet løsningen på fagbevegelsens utfordringer.

Ikke bare i Norge, men hun har også et alternativ til hele det kriserammede EU, og dets fagforeninger. Nemlig; Gjenreis Solidaritetsalternativet!

Det er litt uklart hva LO-sekretæren mener, men hvis vi skal tolke henne i beste mening, er det slik at hun synes de borgerlige regjeringene ute i Europa er ufine som lar ideologi styre nedskjæringene, og dermed rammer arbeidsfolk.

Noen av oss som ikke har daglig opphold i Kongressenteret vil nok ha inn-

Solidaritet - ikke Solidaritetsalternativ

sigelser når det gjelder den historiske vurderinga av forrige gang dette alternativet ble forsøkt i norsk arbeidsliv, men konklusjonen fra LO-sekretæren er at det på 90-tallet bidro til; «ansvarlig lønns-politikk, lav prisvekst og fikk fart på privat sektor.»

Alternative historiske vurderinger er at politikken helt åpenbart fikk fart på næringslivet, siden staten og arbeidsfolk sto for regninga. Altså en klar parallell til hva som skjer ute i Europa akkurat nå. Og der helt uten hjelp fra Solidaritetsalternativet!

Hvis det derimot er solidaritet med arbeidsfolk ute i Europa LO-ledelsen ivrer for, vil vi anbefale at de bruker sin utrolige innflytelse og påvirker regjeringa til å gå foran og vise et alternativ ut av finanskrisa. De kan også bruke tid til

å forsvare arbeidsfolks rettigheter ute i Europa, og ikke bidra til propagandaen om at folk har levd over evne, og har urimelig gode velferdsordninger. Samtidig er det viktig at også ledelsen i fagbevegelsen tar inn over seg at den politiske virkelighet som finnes i disse landene er på full fart inn i vår hverdag. I stedet velger ledelsen i LO å reklamere for et trepartssamarbeid, som ikke garanterer noe som helst.

I dagens situasjon må fagbevegelsen slåss mot egne når det gjelder uføretrygden, og mot NHO når det gjelder effektive tiltak mot sosial dumping.

FORSIDEBILDET:

Dagblad-Trykks gamle pakkeri fikk «nytt liv» på Cuba. Les Bjørn Stenholdens historie om hvordan det gikk på side 18 og 19.

Foto: Bjørn Stenholden

Side 2: Leder **Side 3:** Dagblad-trykk **Side 4-5:** Kompetanse i Stanseveien og intervju med Terje Overgård **Side 6:** Dattera til Opplærings-senteret **Side 7:** Nye medlemmer – gamle problemer **Side 8-9:** Roald Halvorsen og Roald Halvorsen til minne **Side 10-11:** Yrkes-NM 2010 og LO på stand **Side 12:** Fra trykkstandard til rydding i krokene på Hjemmet Mortensen Trykkeri **Side 13:** Med unge medlemmer i ryggen! **Side 14-15:** Bedriftsbesøk hos Romerikes Blad/Nr 1 Trykk **Side 16:** Entusiastiske annonsetypografer hos Annografen **Side 17:** Redd naturen med papirboken **Side 18-19:** Pakkeri til Combinado Ganma, La Habana, Cuba **Side 20:** Bokproduksjon i Akersgata **Side 21:** Grafisk stentrykk **Side 22:** Hornet på veggen, Kjell Bjørndalen **Side 23:** Historiespalta og God kollega - **Side 24:** Halvårsmøte, Styrespalta og leserbrev fra «borbi» **Side 25:** Det viktigste er gjensidig respekt **Side 26-27:** Vi gratulerer og møtedager for Oslo Typografenes Pensjonistforening neste år **Side 28:** Og så er det tid for juletreffest igjen

TgM ønsker sine lesere en riktig god jul og ett godt nytt år

TYPO- grafiske MEDDELELSER

Medlemsblad for
Fellesforbundet, avd. 850, Oslo
Grafisk Fagforening.
Utkom første gang i 1876.

Ansvarlig utgiver: Terje Fjellum

ANITA FRØLAND
Andvord Grafisk • anita.froland@andvord.no

EVA-LILL BEKKEVAD
LO media • eva-lill@lo-media.no

LARS PENICK
Pensjonist • lchri-pe@online.no

STIG OVE KUBBERUD
Hjemmet Mortensen Trykkeri
kubberud1987@hotmail.com

FINN JENSEN
Pensjonist • finn.jensen@bluezone.no

PER CHRISTIAN JOHANSEN
Hjemmet Mortensen Trykkeri
per_joh2@gmail.no

BRITA BØRRESEN
Hjemmet Mortensen Trykkeri
brita.borresen@hm-media.no

ADOLF LARSEN
adolf.larsen@fellesforbundet.org

Trykk: Andvord Grafisk as, et Staples selskap

Når det gjelder stoff og andre henvendelser, ta kontakt med Adolf på telefon 22 80 98 75.

TILLITSVALGT Knut Jensen har fortsatt døra på gløtt.

Tittelen som ved første øyekast kan fortone seg som litt uforståelig for andre enn litterært interesserte, er i høyeste grad alvor for klubben på Lørenskog.

Tekst og foto: Adolf Larsen

- Dette virker som en styrt avvikling. Etter at Berner Gruppen vedtok på et styremøte i 2006 at trykkerivirksomhet ikke lenger er å betegne som et område de verken kan, eller vil drive, har det vært uro rundt driften på Lørenskog. Med lavere opplag på Dagbladet har det vært viktig å fylle kapasiteten. Dette har dessverre ikke lyktes da eventuelle nye kunder har vært skeptiske til hvor lenge driften kom til å vare. Dette er forståelig ut fra de signaler som har vært sendt ut i markedet fra Berner Gruppen - Vi treffer en forbannet, men blid tillitsvalgt og faktor Knut Jensen en time før medlemsmøtet på Dagblad-Trykk. Det har vært et av mange sonderingsmøter på formiddagen, uten noen bevegelse, men som Knut kommenterer, så står ledelsens biler fortsatt på parkeringsplassen.

- Vi gikk inn i 2009 med 120 ansatte, og den første nedbemanningen var på 20 personer til sammen i trykkeri og pakkeriet - starter Knut. Etter det kom ledelsens eneste offensive beslutning, nemlig investering i et nytt pakkeri. Noe som for medlemmene førte til en ytterligere nedbemanning med totalt 45 personer.

Etter at utstyret var på plass oppsto det innkjøringsproblemer med til dels store forsinkelser, og det ble bestemt at 50 000 eksemplarer av lørdagsutgaven

DAGBLAD-TRYKK

- En beretning om et varslet drap

skulle trykkes på Nrl Trykk på Lillestrøm i fire uker. Det er snart gått et halvt år og utstyret hos Dagblad-Trykk fungerer tilfredsstillende, men man har likevel valgt å fortsette produksjonen på Nrl.

- Vi har ikke bare betalt for at vi har oppnådd en rasjonell produksjon, men vi på trykkeriet har også betalt for de siste to innsparingene i Havnelageret, gjennom stadig dårligere trykkpriser fra konsernet.

De har unngått konflikter med journalistene og andre grupper, ved å forbedre et dårlig resultat i papiravisa, og sendt regninga til oss i form av såkalte markedspriser. Og nå er betingelsene slik at ingen kan drive videre - konkluderer Knut.

Fra Lørenskog til Lillestrøm

Eller noen klarer det åpenbart, siden kontrakten som er inngått med Nr 1 Trykk på Lillestrøm har en pris som er 24 millioner lavere enn trykking på det nåværende trykkeriet på Lørenskog.

- Om dette er markedspris, er høyst uklart - mener Knut siden det nå er kun en aktør igjen. Schibsted-Trykk var med på en anbudsrunde og hadde lagt inn et tilbud til Dagbladet. Etter sigende var Schibsted Trykks ledelse veldig interessert i å få denne kontrakten. Men i et styremøte var det innsigelser fra en av de største eierne, og dermed var Schibsted ikke lenger interessert i dette oppdraget. Dette synes Knut er merkelig, det mye omtalte ansvaret for yringsfrihet og publisering, som eierne i avisbransjen har mast om i årevis når det gjelder flere avisutgivelser på helgedager, er visst ikke så viktig lenger.

Vi i klubben har tatt saken opp i styret i Berner Gruppen, men de vil ikke ta saken videre, da de har inngått en tilfredsstillende avtale med Nrl Trykk - sier Knut frustrert.

- Vi her oppe har selvfølgelig også gjort oss våre tanker om tilbudet fra Apressa - fortsetter Knut. Det vi er kjent med er at det er inngått en skriftlig avtale med prisene jeg har redegjort for, og en avtale om at 10 personer fra oss skal ha fortrinnsrett til stillinger i Nrl Trykk på Lillestrøm eller i satellitt-trykkeriene, og det uten at de ikke en gang har innformert klubbene på trykkeriet.

En anstendig ledelse

- Ledelsen ved trykkeriet vårt har vi ikke

særlig tiltro til - fortsetter Knut. Den respekten har de ikke fortjent, da de gjennom mange år har kastet penger ut av vinduet ved å være mer opptatt av å sette ut oppdrag, som trykking av lørdagsmagasinet, enn å satse på egen bedrift.

- Vi ble stemt ned der også - sier Knut. Og i stedet for å investere i en ombygd presse for å produsere selv, fikk trykkeriet en million i måneden en periode fra konsernet for bortfall av oppdrag.

- Nå har de bare en anstendig avslutning igjen før de er kvitt trykkeriet, men det ser ikke ut til at det heller skal være mulig - fortsetter Knut.

To av trykkerne fikk seg jobb i Hjemmet Mortensen og sa opp sine stillinger 1. oktober, da de var ønsket tidligere av sine nye arbeidsgiver. Og bedriften var villig til å slippe dem før.

Tidligere i nedbemanningsrundene har også dette vært gjort, men da med lønn ut oppsigelsestiden. Stor ble overraskelsen da de siste arbeidsdag fikk greie på at lønna fra Dagblad-Trykk ble stoppet fra samme dag. Det hører også med til historien at ingen fra ledelsen så det bryet verdt å takke dem for innsatsen i de 24 og 25 årene de hadde bak seg som lojale medarbeidere.

Når det gjelder det som blir kalt «stå i stillingvederlag» har klubbene som utgangspunkt at det skal være en sterk vektlegging av alder når det gjelder hva som blir utbetalt, og at ledelsen må forstå at vi her snakker om en motivering for å stå i arbeid, og yte en innsats fram til trykkeriet stenger. I stedet var bedrift-ens utgangspunkt at ansatte som slutter allerede 1. april, når ledelsen vil overføre produksjonen av Dagens Næringsliv ikke skal ha noen kompensasjon. Og at kompensasjon skulle regnes ut fra grunnlønn, slik at ansatte i ledelsen med to års ansiennitet fikk mer utbetalt enn en trykker med 38 år bak seg på trykkeriet.

Nå har ledelsen beveget seg mot klubbens linje i de siste møtene, men Knut er betinget optimist når vi forlater trykkeriet, og medlemmene samles til møte.

Selv vil han ikke si noe om egen framtid. Men vi i OGF kan vel si at hvis han skulle få lyst på en trykkerstilling på Lillestrøm, burde vel vi kunne garantere at han får en. På tross av A-presses utøvelse av styringsretten?

OPTIMISTISKE MED HENSYN TIL FRAMTIDA er Rolf Wesenberg og Anne Cappelen Grandt.

Kompetanse i Stanseveien

Inspirert av besøket hos lærlingene i Aftenposten dro vi til veilederne på Opplærings-senteret, som leier husrom av Merkur Trykk, men ellers står på egne bein. Der fikk vi bekreftet noen påstander fra de unge, og ble ytterligere beroliget med tanke på framtida. Vi har møtt Anne Cappelen Grandt og Rolf Wesenberg.

Tekst og foto: Adolf Larsen

Påstandene vi brakte med oss var knyttet til de negative opplevelsene omkring årene på medier og kommunikasjon på de ulike videregående skolene.

– Det er et inntrykk vi kan bekrefte, at skolene er lite flinke til, og også lite interessert i å formidle informasjon omkring fagutdanning, sier begge veilederne. Årsaken er en kombinasjon av at læreren selv mangler kunnskap om fagutdanning, og at skolene tjener økonomisk på at elevene fullfører tre år.

– Det er dessuten ikke til å legge skjul på at denne retningen, som har eksistert fra 2000, ofte blir oppfattet som et sted

hvor en kan ha det gøy på veien fram mot studiekompetanse. Det er derfor det er så viktig at vi fra Opplærings-senteret kommer ut i skolene i allerede på VG1, for å informere. Slik det er nå, er det under fem prosent som velger å søke lære-plass, sier Anne, som er veileder i mediegrafikerfaget.

– Helst burde klassene vært delt i dem som vet de skal studere videre, og dem som er interessert i fagutdanning. Aller helst burde skolene for medier og kommunikasjon ha hatt opptaksprøver. Og teoriutdanningen burde i langt sterkere grad vært yrkesrettet, er begge veilederne enige om. Det er nemlig mange ute i verden som er genuint interessert i fag, og ikke minst i teknologi. Sogn videregående, som i mange år ble oppfattet som en skole med dårlig nivå, hadde nå vinneren i mediegrafikerfaget, og også deltaker i webdesign og trykk til EuroSkills. På Sogn satset de også på de interesserte, mens de som ikke ytet i mediefagene ikke opptok lærerressursene.

Vi bar de rundt til bedriftene

– Selv for meg som har vært med på mange nedturer, både her på opplærings-sen-

teret og ute i bedriftene, var 2009 et ekstremt år. Og det er ingen overdrivelse og si at vi falbød potensielle lærlinger i hele distriktet, forteller Rolf. For mediegrafikerfaget greide vi 13 kontrakter hvorav bare seks kom fra medier og kommunikasjon, mens resten var voksenlærlinger, supplerer Anne. Det var nesten umulig for bedriftene å ansette lærlinger samtidig med at de nedbemannet.

I år er de fleste interesserte skaffet plass, 15 fra skolene, og 12 fra andre studier, inkludert noen som ikke fikk plass i 2009.

Enda verre var det for trykkerfaget, sier Rolf. Der var vi nede på to lærekontrakter i 2009, mens vi nå er oppe i fem. Der har vi heller ikke så flust med skoler å ta lærlingene fra; kun tre i Oslo som har Vg1 Teknikk og industriell produksjon (TIP), hvor det bare er Etterstad som har andre året, Vg2 Industriteknologi. Litt bedre er det i Akershus. Av årets fem lærekontrakter er fire rekruttert fra Industriteknologi, hvor de også har hatt fordypning i trykk. Den siste trykkerlærlingen fant vi på Bygg og anlegg.

– Mimring er for gamle menn, men det

må være tillatt å minne om den nære fortid, sier Rolf som avslutning. Et par år etter oppstarten av Opplærings-senteret hadde vi 20 kontrakter på trykk og 50 på fortrykk. Og i slutten 90-årene var det et år 140 løpende kontrakter, mens vi nå har 60.

– Da var ikke jeg med, sier Anne som gjerne vil si litt om frafallet i yrkesutdanninga før vi forlater Stanseveien.

– Alle, inkludert kunnskapsministeren, snakker om frafallet i videregående skole. Men muligheten for frafall er vesentlig større i tredjeåret på MK med nesten bare teori, enn de to første yrkesrettede årene for elever som ikke er så teoretisk interesserte. Her må foreldrene jobbe med å se elevenes evner, og sette seg bedre inn i det nye systemet i videregående skole. En del elever presses til å ta studiekompetanse istedenfor å velge yrkesfaglig av foreldrene uten at de har motivasjon og evner til det, og faller fra i VG3 på grunn av det.

ANNE CAPPELEN GRANDT

er grafisk designer som har skaffet seg svennebrev i voksen alder. Hun er veileder for lærlinger i mediegrafikerfaget, og i tillegg underviser hun i typografi, grafisk design, bildebehandling og grafikk

ROLF WESENBERG

er trykker i sin beste alder med erfaring fra Fabern og Nationen Trykk. Har vært på opplærings-senteret fra starten i midten av 90-årene. Han er veileder for mediegrafikerlærlinger og trykkerlærlinger, og i tillegg underviser han i trykketeori for både lærlinger og praksiskandidater, samt at han følger opp og underviser TIP-elever som velger trykkerfaget som prosjekt til fordypning.

Har 36 års fartstid i OGF, og er fortsatt aktiv både på møter og i TgM.

Begge veilederne er godkjente som dommere i sine fag for internasjonale konkurranser (EuroSkills og Worldskills)

Sjefen for det hele, **TERJE OVERGÅRD**, kan ikke skryte på seg verken svennebrev eller fartstid i OGF. Derimot lang erfaring fra forlag, reklamebyrå, avis, bedriftsrådgivning og grafisk bransje.

Han var direktør i arbeidsgiverorganisasjonen for grafisk VISKOM, nå NHO Grafisk, fra 1992 til 2001.

Det sentrale er å finne balansepunktet – starter Overgård. Og punktet her er antallet bra lærebedrifter som nøyaktig samsvarer med antallet interesserte lærlinger. Det er ikke noen tvil om at med enda bedre informasjon til skoler og elever, kunne vi skaffet flere potensielle lærlinger, men vi skal også ha bedrifter.

– Vi er nå nærmest der vi skal være, med konsentrasjon omkring lærlingene og kompetansemessig utvikling av dem. Kjører vi andre kurs enn de som er tilpasset lærlingene, er det utelukkende bedriftstilpassede kurs. – Det fantes en del allmenne kurs når jeg startet her, som kun var tilpasset de innleide kursledernes lommebok.

I tillegg har vi Medievikar, som spesielt i dårlige tider har vært helt sentral og nødvendig for driften og utviklingen av Opplærings-senteret – presiserer Overgård.

Framtid og finansiering

Overgård kan bekrefte utsagnet fra veilederne, at det er tilnærmet umulig å rekruttere lærlinger til bedrifter i nedbemanningsmodus.

– Og både på grunn av økonomi, enkelte avisbedrifters kanskje man-

glende forståelse for hva en mediegrafikerlærling faktisk kan, samt kontinuerlige endringene i mediebransjen, vil dette føre til færre lærlinger i den tradisjonelle delen av bransjen, og flere i bedrifter i andre deler av mediebransjen – sier Overgård.

Et av de store paradoksene, når vi er inne på finansiering – utdyper Overgård er det vi ser ved yrkeskonkurransene. – Yrkes NM, som nettopp er avsluttet, er for en stor grad sponset av bedriftene som betaler til Grafisk Utdanningsfond, og svært få av disse har lærlinger, eller deltar i yrkeskonkurransene. Finansieringen kommer fra bedrifter med tariffavtale med NHO Grafisk eller MBL, mens mange av de som deltar verken er medlem i Fellesforbundet eller er i bedrift som har innbetalt en krone til aktiviteter som dette – utdyper Overgård, som nå skal utrede denne problemstillingen for Grafisk Utdanningsfond.

Som en illustrasjon har vi nå 59 lærekontrakter, og av disse er til sammen 15 i bedrifter som enten er medlem i NHO Grafisk eller MBL.

Utover fondet så står Opplærings-senteret som teknisk arrangør, med den arbeidsmessige belastningen (og gleden!) dette betyr. Sponsor kommer uten unntak fra leverandørene, og mens ambisjonene hos arrangøren av disse konkurranse øker, er det liten entusiasme og ingen midler fra bransjens bedrifter – avslutter Overgård.

Dattera til Opplærings-senteret

Et besøk hos Opplærings-senteret er ikke helt fullført før vi har vært innom deres avlegger, Medievikar AS. De startet som Opplærings-senterets vikarformidling, men skiftet navn i 2008. Nå står det godt på egne ben, tjener penger og er en viktig del av arbeidet med lærlinger.

Tekst og foto Adolf Larsen

Den siste påstanden vet vi at ikke alle i OGF er enige i, men det er i hvert fall det som er ideen og grunnlaget for hvorfor det ble startet.

– Den første vikarpoolen besto av nyutdannede som ikke fikk fortsette i opplæringsbedriften etter svennebrev, og som helt klart var en ubenyttet ressurs som vi tok fatt i – sier daglig leder Arild Rebnord, som har lang fartstid i mediebransjen og ikke bare er leder, men hele staben i Medie-vikar.

– Vi erfarte fort at det høye faglige nivået hos disse nyutdannede, betød at de var attraktive hos våre kunder. Dette ble bevist ved at de fleste av disse raskt kom over i fast arbeid, når også bedriftene så at her var det snakk om en investering, og ikke en utgift.

Rebnord arbeidet tidligere i Opplærings-senteret, men har også erfaring fra større mediebedrifter.

Rekrutteringsgrunnlaget er fortsatt lærlinger som står uten arbeid etter læretida, og selvfølgelig ledige fagarbeidere.

– Vi mener selv at vi tar et stort ansvar, og ikke er et hvilket som helst bemanningsbyrå, sier Rebnord.

– Vi tilbyr gratis oppdatering i teknologi og programvare til dem vi knytter til oss, noe som er en fordel for bedriftene, men i høyeste grad også for vikarene. Vi har kunder i store deler av mediebransjen, og både vi og vikarene er interessert i et høyt faglig nivå på vikarene. Vi får fornøyde kunder, og vikarene har større sjanser til fast stilling.

– Vi mener selv at denne kvalitetssikringen ikke er et uttrykk for at vi bare tar inn A-laget, men rett og slett er en fordel for alle parter. Vi har da også rekruttert nærmere 50 personer til faste stillinger i bransjen gjennom vikariater, og har nå til en hver tid mellom 10 og 20 vikarer ute i bedriftene.

De lønnes med minimum 20 prosent over gjeldende svennelønn – hvis det ikke er lokalavtaler som også sikrer vikarer bedre betingelser i bedriftene, avslutter Rebnord.

ARILD REBNORD mener at de tar et stort ansvar, og ikke bare fungerer som et bemanningsbyrå.

Nye medlemmer – gamle problemer

KLUBBLEDERNE Steinar Jensen og Anders Weimoth.

Enten er OGF veldig forut for sin tid, eller utrolig opptatt av nye medlemmer. Nå som vi har fått det offisielle vedtaket om at pakkeriarbeiderne i avisene skal overføres til Fellesforbundet fra 1. januar, sjekket vi når vi første gang skrev om saken, noe som viste seg å være første halvår i 2007.

Tekst og foto: Adolf Larsen

Nå er alle formelle vedtak gjort i Norsk Transportarbeiderforbund (NTF), og vi dro på nytt ut for å treffe våre framtidige kollegaer. Denne gang gikk turen til Schibsteds trykkeri i Nydalen. Der har Typografiske Meddelelser vært før, og forandringen siden sist var ikke svært stor.

Men det startet hyggelig med kake, og en prat med klubbl lederne Anders Weimoth og Steinar Jensen, fra henholdsvis pakkeriklubb og den grafiske klubben.

– Det er på tide at det blir tatt en endelig avgjørelse i organisasjonsspørsmålet – starter Anders. For oss, som har arbeidet med dette i bransjerådet har konklusjonen vært klar lenge. Men forbundet ville forsikre seg om at de små klubbene også sto bak avgjørelsen, og det har vært landsmøte og tariffoppgjør, og slik går nå tida – forsetter klubbl leder. En kort repetisjon av historia forteller at pakkeriarbeiderne har vært i Norsk Transportarbeiderforbund

siden slutten av 50-åra. Da ble tariffavtalen overført fra Handel og Kontor, i tråd med at yrket utviklet seg. Fra å være et kvinnedominert arbeid, som besto av både pakking og distribusjon, har yrket stadig blitt mer og mer fagarbeid, med fagbrev i Teknisk og industriell produksjon. Slik sett er også den organisatoriske utviklingen mot medlemskap i Fellesforbundet naturlig, selv om Anders understreker at det ikke er misnøye som gjør at de forlater transport. – Det viktigste for oss er at samarbeidet har utviklet seg lokalt, gjennom at arbeidet har blitt mer likt, noen trykkere har i perioder arbeidet på pakkeriet, og vi har etter hvert fått en brukbar lønn, selv om vi fortsatt ligger langt under våre grafiske kollegaer, forsetter Anders. I likhet med budene, som forøvrig blir igjen i NTF.

Fellesklubb

– Jeg vil vel si at klubben vår her vært en av pådriverne i prosessen, forteller Anders, og nå er det viktigste for oss at vi kommer inn i organisasjonen, både forbundet og avdelingen, og går oss til der, før vi diskuterer fusjon av klubber og tariffavtaler. Begge klubbl lederne er enige om at det blir etablert en fellesklubb på Schibsted, og at tariff- og lokalavtaler vil leve en stund. De største forskjellene er, etter hva vi forstår, foruten lønnsnivå også ulik beregning av lønn for skift og ulike regler for søndagsarbeid.

Anders og Steinar er også enige om at det er nok å ta fatt i, uten at de

trenger å forhaste seg med sammen-slåing. Det er ikke lenge siden forrige besøk på bedriften for oss, så vi er spent på samarbeidet, nå som inntrykket fra arbeidsmiljøundersøkelsen, hvor bedriften ikke kom så godt ut, skal rettes opp, men i følge klubbl lederne er ikke alt for mye rettet – Det er kommet på plass en ny skiftplan – starter Steinar og det er veldig bra, etter de vi har hatt siste året.

– Ellers har bedriftens styre vedtatt et budsjett, som opererer med et sykefravær i 2011 på 10 prosent, uten at styret, eller noen i ledelsen har noen ide om hvordan de skal kunne komme dit fra dagens ekstreme nivå på 28 prosent!

– Etter at det på det meste var 17 permitterte ansatte i produksjonen, har nå ledelsen funnet ut at det har eksakt det antall ansatte som trengs i framtidig produksjon. Dette betyr at medlemmer som kunne tenkt seg å vurdere AFP i løpet av neste år, ikke får tilbud om gavepensjon fra bedriften.

– Det mest spesielle, avslutter klubbl lederne, er at etter at trykkeriet er blitt rasjonalisert og trimmet for en framtidig produksjon av Dagbladet, som konsernet til og med har budsjettet med, sier styret plutselig nei takk. – Så mye for en konkurranse-dyktig produksjon, og ikke minst konkurranse om produktene, avslutter klubbl lederne i en tone som gir oss en følelse av at det ikke er siste gang vi er på besøk i Schibsted Trykk.

ROALD HALVORSEN

Fagforeningslederen, motstandsmannen og sosialisten Roald Halvorsen er død 96 år gammel.

Han var det store forbilde for oss som kom med i Norsk Typograf-forbund i 1960-årene. Han var en dyktig forhandler og organisasjonsmann, men først og fremst hadde han politisk ryggrad som det sto respekt av. Kommunist og sosialist, motstandsmann i kampen mot nazistene, i kampen mot norsk medlemskap i EEC og ledende i arbeidet med å skape et venstre-sosialistisk parti. Roald Halvorsen sto i spissen for å skape ett Grafisk Forbund, noe som ble en realitet i 1966, med han som formann.

Roald Halvorsen ble født i 1914 og utdannet seg til typograf. Under naziokkupasjonen kom han med i kommunistenes motstandskamp og ble en nær kampfelle med NKPs leder Peder Furubotn. Han var aktiv i utgivelse av illegale aviser og unnslapp så vidt å havne på Grini. Sommeren 1943 ble Roald Halvorsen sendt til Skriulægret, et område i Valdres, som var kommunistenes base og under deres kontroll fram til sommeren 1944, da tyskerne angrep og erobret området.

I august 1945 ble han valgt til formann i NKU. Han møtte på Stortinget mens Kirsten Hansteen var statsråd i samlingsregjeringen. I 1946 ble han nestleder i NKP, men

ble ekskludert fra partiet sammen med lederen Peder Furubotn.

I 1961 ble Roald Halvorsen valgt til formann i Oslo Typografiske Forening og i 1963 som formann i Norsk Typografforbund. De fleste mener at det var nettopp Roald Halvorsens politiske kraft og tale-gaver som ble helt avgjørende for at vi greide å samle de tre forbundene til ett Norsk Grafisk Forbund. Noen av oss husker han på kurs på Leangkollen hvor han med agitatorisk kraft satte oss inn i kollektive avtaler, organisasjonsarbeid og internasjonalt faglig samarbeid. Han ledet forhandlingene som ga typografene filmsatsparagrafen, som i mange år var et godt redskap i kampen mot grådige journalister som ville overta typografenes arbeidsområder. Roald Halvorsen trakk seg som formann i Norsk Grafisk Forbund i 1967, etter en lite hyggelig kampanje mot han.

Da Sosialistisk Valgforbund ble grunnlagt etter folkeavstemningen om EEC i 1972, var Roald Halvorsen på plass og fikk sentrale oppgaver. I 1974 ble han daglig leder og da Valgforbundet ble Sosialistisk Venstreparti i 1975 ble han valgt til nestleder.

Roald Halvorsen har gitt ut flere bøker og produsert en lang rekke artikler om politiske spørsmål.

I 1988 ga han ut: «De trykte illegale avisene» og i 1997: «Ført bak lyset – løgnene om de norske kommunistene».

Han var aktiv i fredsarbeidet, brobygging mellom øst og vest i den kalde krigen og var aktiv på Arbeiderkonferansen for Østersjølandene, sammen med tusenvis av faglige tillitsvalgte fra Nord-Europa.

Ved besøk hos Roald og kona Sigrid på deres feriested ovenfor Sundvollen, var det alltid tid for politiske samtaler og god bevertning. Han var sterkt preget av okkupasjonsårene og de vanskelige politiske tidene for kommunister og sosialister i årene etter krigen. Samtidig var han levende opp-tatt av den politiske fremtiden og ikke minst fagbevegelsens rolle.

Fyrtårnet har slukket, men handlingene, storheten, vennen, fagforeningskameraten og den gamle mannen skal fortsatt lyse opp veien nye generasjoner skal stake ut. Takk Roald.

Fagforeningskameratene:

Olav Boye, Gunnar Nordby,

Sven Hugo Johanson,

Truls Gerhardsen,

Rune Kristiansen,

Håkon Kjærnsmo, Gunnar Løken

og Bjørn Jensen

ROALD HALVORSEN TIL MINNE

Roald Halvorsen døde 18. oktober. Roald har satt spor etter seg i norsk fagbevegelse.

Han ble født i 1914 og vokste opp på Ila i Oslo, og spilte fotball i Strong og seinere i Hugin. Etter folkeskolen startet han som 15-åring på yrkesskolen på Elvebakken og i lære hos Otto Falck.

Hans politiske engasjement startet under lockouten i 1931. I protest mot at lærlingekontraktene den gangen nekta lærlingene å organisere seg, begynte han å gå på fagforeningsmøter og ble i tida som fulgte så å si oppdratt i fagbevegelsen. Han ble først med i AUF, men abonnerte på kommunistavisa Arbeideren og oppfattet seg som opposisjonell. I 1937 giftet han seg inn i en aktiv kommunistfamilie, som bidro til å utvikle hans politiske oppfatninger og til at han meldte seg ut av Hugin og inn i arbeideridrettsbevegelsen. Men særlig fascismens frammarsj under vinterkrigen i 1939 fikk Roald til å oppfatte seg som kommunist og til å ta et upopulært standpunkt for Sovjets krav overfor Finland. Da krigen kom i 1940 jobbet han på Centraltrykkeriet, hvor han var nestformann i klubben. Han ble også nestformann i Oslo Typografiske forening.

Etter felttoget i 1940 kom motstandsarbeidet sakte i gang utover høsten og den påfølgende våren. Gjennom studiesirkler og spredning av illegale aviser fikk Roald kontakt med det kommunistiske motstandsarbeidet. Våren 1942 samarbeidet han med AUF-ere og ungkommunister om å lage avisen Avantgarden og måtte gå i dekning. Ikke lenge etter ble det splittelse og Roald fulgte kommunistene. Sommeren 1943 ble han bedt om å slutte seg til Kommunistpartiets forlegning hvor Peder Furubotn sto for den politiske tenkingen, Ørnulf Egge sto for organisering og Samuel Titlestad sto for sikkerheten. Dette var etter slaget ved Stalingrad og en periode med stor framgang for de motstandsinitiativene som

partiledelsen tok. Roald fikk ansvaret for kontakten med den daglige ledelsen av det kommunistiske motstandsarbeidet i Oslo og med den omfattende trykkerivirksomheten av den illegale pressen i Drammens- og Buskerud-området. I begynnelsen av denne perioden samarbeidet partiet med Osvald-organisasjonen, som hadde gjennomført den vellykkede togsprengningen i Mjøndalen. Hjemmefrontsledelsen krevde at partiet skulle ta avstand fra sabotasjen. Roald var tilstede på et møte med representanter for hjemmefrontsledelsen som krevde dette. Men partiet sto på sitt. Innad var det imidlertid likevel strid om ledelsen av sabotasjen. Mens Roald var på oppdrag i Oslo på vinteren 1944, ble det brudd med «Osvald».

Da tyskerne lanserte sin aksjon «Almenrausch» i juni 1944 for å få fanget partiledelsen, var Roald tilbake i forlegningen. Med nød og neppe kom han seg unna, og til Oslo. Der var hans kone sluppet fri fra Grini og hadde flyktet til Sverige. Etter at Roald hadde vært med på å etablere landets mest avanserte illegale trykkeri i Drammensområde, fulgte han etter på høst-en 1944, temmelig nedkjørt etter år med forfølgelse og i illegalitet. I Sverige ble han leder av NKPs eksilavdeling. Han ble i der til krigen var slutt.

Etter krigen i 1945 ble Roald leder av det kommunistiske ungdomsforbundet NKU, deltok i de mislykte samlingsforhandlingene mellom Arbeiderpartiet og NKP, og ble vararepresentant på Stortinget for Kirsten Hansteen, Norges første kvinnelige statsråd. I 1946 ble han nestformann i NKP. Den store framgangen partiet hadde hatt, hindret imidlertid ikke at de indre konfliktene fra krigstiden kom opp igjen etter at den kalde krigen kom i gang. I 1949 ble det åpen strid, og Roald og 170 andre inklusive partilederen Furubotn ble ekskludert. I denne situasjonen valgte Roald å gå tilbake til fagbevegelsen og trykkeribransjen.

Han ble formann i Oslo Typografiske Forening i 1961, og året etter overtok han som formann i Norsk Typografforbund. Her ble han en drivkraft i arbeidet med å sikre de grafiske fagarbeiderne betjeningsrett til nytt teknisk utstyr. Som strateg bak den grafiske overenskomstens filmsatsparagraf fra 1966 og etableringen av Norsk

Grafisk Forbund i 1967, bidro han til at fagarbeiderne i norske aviser og trykkerier sto godt rustet i møtet med teknologiske omveltninger i faget. Roald ble det nye forbundets første formann, men høsten 1967 gikk han av og vendte tilbake til sitt yrke, sist som faktor på Furuset trykkeri, fram til pensjonen.

Roald ble en meget aktiv pensjonist, både gjennom pensjonistarbeidet, i Krigsinvalideforeningen og i politisk arbeid. Han var med i den første kampanjen mot medlemskap i EEC på 1960-tallet og i den senere Nei til EF-kampanjen. Deretter var han meget aktiv i oppstarten av Sosialistisk Valgforbund og omskapingen av dette til partiet Sosialistisk Venstreparti i 1975. Han var partiets første daglige leder fram til 1977.

Han var også aktiv som forfatter. Først med «De trykte illegale avisene», der han var redaktør og bidragsyter, og seinere med boka «Ført bak lyset. Løgnene om de norske kommunistene».

Etter hvert som Roald fikk krigens konflikter på avstand, så han krigstidens uenigheter mer utenfra, også sin egen og Furubotns rolle. Han engasjerte seg i LO i Oslo's arbeid med å reise en minnetavle over de falne sabotørene fra Osvaldgruppen i 1995, og deltok så lenge han var i stand til det i de årlige minnearrangementene 1. mai.

Roald var levende opptatt av fagbevegelsen hele sitt voksne liv. Han bidro til å sette tydelig preg på sitt forbundsområde, gjennom en sterk hånd i viktige tariff- og organisasjonsspørsmål. Ikke minst oppfattet han seg som en radikal politisk motvekt til Arbeiderpartiets kontroll over fagbevegelsen. Dette kostet både fagligpolitisk og personlig. Men Roald var en stridsmann som ikke resignerte selv om det kunne blåse hardt.

*Tor Are Johansen
Harald Berntsen
Lars Borgersrud*

YRKES-NM 2010

DELTAKERENE Rino, Andreas og Kim-David diskuterer sine arbeider siste dagen.

Hvert annet år samles elver, lærlinger og unge fagarbeidere fra hele landet for å gjennomføre yrkes-NM. Det konkurreres i alt fra elektro- og anleggs-maskinfører- til kokk- og ambulansesjåførfaget. Midt oppi dette ligger også de grafiske fagene, og Oslo og Akershus sørget i år for fire av seks deltakere til NM-finalen i mediegrafikerfaget.

Tekst: Merete Warsla
Foto: Anne Cappelen Grandt

Yrkes-NM blir arrangert hver annet år, og årets arrangement på Lillehammer fra 19.-21. november var det tredje i rekken. Planleggingen startet for ett og et halvt år siden, da Oppland Fylkeskommune sa ja takk til å stå for gjennomføringen i samarbeid med World Skills Norway. Lillehammer ble det naturlige stedet, og Kristin og Håkons hall ble valgt som hovedarenaer for de fleste konkurransene. Over 500 mennesker har hver dag vært i sving fra morgen til kveld for å få hju-lene til å gå rundt. 240 av disse har vært deltakere i enten NM, eller landskamp mellom Norge og Sverige. De fleste har deltatt som enkeltindivider, men i noen

fag var det konkurranse i team.

Stolt arrangør

WorldSkills Norway er en organisasjon som arbeider for å høyne statusen, interessen og kvaliteten på norsk yrkes-utdanning. De har ansvaret for det norske Yrkeslandslaget som hvert annet år representerer Norge de internasjonale konkurransene World Skills Competition (Yrkes-VM) og EuroSkills (Yrkes-EM). I tillegg arbeider de aktivt for å få inn yrkeskonkurranser som en læringsme-tode i videregående skole, for på den måten å skape motivasjon og inspirasjon til å nå yrkeskompetanse i verdensklasse.

Sekretariatsleder i World Skills Norway, Elisabeth Lange, er stolt over årets arrangement. – Jeg tror jeg skal stjele orde-ne som ble brukt under OL, nettopp her på Lillehammer i 94, og erklærer herved Yrkes-NM 2010 for «the best games ever», sa hun i sin tale under den høy-tidelige NM-banketten for deltakere, dommere og støttepersonell.

Det å få en prat med Elisabeth Lange på arrangementets siste dag var ingen enkel affære, og hun burde nesten mottatt egen NM-medalje i multitasking. – Det er mye logistikk som skal klaffe, og det er fryktelig hektisk. Men hadde det ikke vært

RINO konsentrert om utskjæring av eske.

det, hadde det heller ikke vært så morsomt, smiler hun mellom takene. Med 240 ungdommer i sving i 27 forskjellige fag, sier det seg selv at det må god styring og mye hjelp til for å ro alt i land.

Gavmilde sponsorer

Mye hjelp må også til for å klare å skaffe alt av utstyr, verktøy og maskiner som må til, og her var det næringslivet som hadde gjort en innsats. – Både bedrifter og skoler har stilt opp med biler, arbeidsbenker og annet utstyr til de forskjellige fagene. Uten denne hjelpen hadde det ikke vært mulig å gjennomføre et arrangement av denne størrelsen, sier Lange.

Arrangøren, på sin side, har dessverre møtt liten interesse fra aktuelle spon-sor-er, og føler at de har måttet gjennom-

føre på arrangementet på sparebluss. – Vi var nok litt naive, og trodde interesserte sponsorer ville strømme på. Det gjorde de dessverre ikke, og det synes vi er trist. Vi har jo tross alt Norges viktigste landslag, avslutter hun.

Dyktige mediegrafikere

I NM i mediegrafikerfaget var det seks deltakere, og fire av disse plassene var kapret av Oslo og Akershus. Ved NM-uttaket var det 40 innsendte bidrag, med jevnt over høyt nivå. De seks utvalgte skilte seg imidlertid ut, og det var dermed et enkelt valg for juryen. – Juryen var enige, og for moro skyld holdt vi også en avstemning blant noen kursdeltakerne på Opplæringskontoret for Visuell Kommunikasjon. De kom fram til de samme seks på topp, så det må man vel definitivt kunne kalle enstemmig vedtatt, smiler juryleder Anne Cappelen Grandt.

Cappelen Grandt var med gruppen gjennom hele oppholdet på Lillehammer, og er svært imponert over ungdommene.

– De er alle skolelever eller forholdsvis ferske lærlinger, men har allikevel stor arbeidskapasitet, og arbeidene deres holder høy standard. Jeg forsøkte å lage svært krevende oppgaver for å gjøre det enklere å skille de forskjellige deltakerne fra hverandre, men nivået var generelt høyere enn forventet, så det var ikke lett allikevel, sier hun i etterkant av konkurransen. Med seg i juryen hadde hun blant annet Mari Rem Groeng, tidligere Euroskillsdeltaker og gullmedaljevinner i 2008.

HER FÅR Kim-David Østgård (sølv), Rino Andersen (gull) og Andreas Luksepp (bronse) sine medaljer av Kristin Halvorsen.

Fornøyd vinner

Juryen gikk grundig til verks da de skulle dømme deltakerne, og det ble lagt vekt på både idé, farge- og fontvalg og kreativitet, i tillegg til at de tekniske kvalitetene måtte være på plass. Rino Martinsen, som har vært lærling ved Cappelen Damm siden juni i år, trakk det lengste strået. Han skal dermed representere Norge i EM i Lisboa nå i høst, og VM i London neste år. – Dette er helt uvirkelig! Det har nok ikke helt gått opp for meg enda, uttaler Martinsen. Han føler at læringsutbyttet har vært svært høyt, og vil anbefale arrangementet til alle andre som har mulighet til å delta.

– Det har vært helt utrolig stort å delta på dette. I begynnelsen var det litt skummelt å sitte på utstilling, men så lenge jeg hadde musikken min i ørene gikk det greit. Martinsen var fornøyd med varierte oppgaver som sørget for at man måtte vise kunnskaper innenfor mange om-

råder i mediegrafikerfaget.

Han er godt fornøyd med utdanningsmodellen som gir rom for læretid i bedrift, og stortrives som lærling.

– Jeg er ikke så fryktelig god i alle skolefag, så det å være lærling er en flott mulighet for oss som trives bedre med praktisk arbeid enn skole. Jeg kommer selv til å fullføre læretiden, og jobbe en stund, før jeg muligens går tilbake på skolebenken for å studere videre innen illustrasjon og design senere. Men nå skal jeg først jobbe fram mot en utrolig opplevelse på EM i desember, avslutter den ydmyke vinneren.

Ikke alene til EM

Rino Martinsen drar ikke til EM alene som ambassadør for de grafiske fagene i Norge. Webdesigneren Torjus Bjåen fra 07 Web i Oslo og trykkerlærlingen Amir A. Omar fra Helli Grafisk skal også være med til Portugal. De var nemlig forhåndsuttatt som deltakere i webdesigner- og trykkerfaget.

LO PÅ STAND

LO Ungdom i Oppland hadde ansvaret for en informasjonsstand i Kristins hall, og fikk med seg hjelpere fra forskjellige LO-forbund i både Oppland, Hedmark, Oslo og Akershus. Fellesforbundets ungdomsgruppe i Oslo og Akershus stilte opp med tre ivrige deltakere. På standen ble det spilt film med bilder og informasjon, det ble delt ut tusenvis av brosjyrer, og diverse profileringsartikler. I tillegg ble det arrangert en quiz med spørsmål om rettigheter i arbeidslivet, med PC og iPods som premier. Standen falt i smak, og var i følge Oppland Fylkeskommune den best besøkte standen i hallen.

Mange feil

I quizen ble det blant annet spurt om hva minstelønnen i Norge er, og om man har rett på betalt under opplæring. Disse spørsmålene

Foto: Merete Warsia

Ivrige quiz-deltakere fra Søndre Land Ungdomsskole diskuterer rettigheter i arbeidslivet.

var det svært mange som svarte feil på av både den eldre og yngre garden. – Er det virkelig ingen minstelønn i Norge? Det er jo virkelig helt sykt, utbrøt en lærer ved Søndre Land Ungdomsskole i Oppland kommune. Også elevene var overrasket, og tok villig med seg jobbhåndboka så de kunne lære mer om reglene i arbeidslivet.

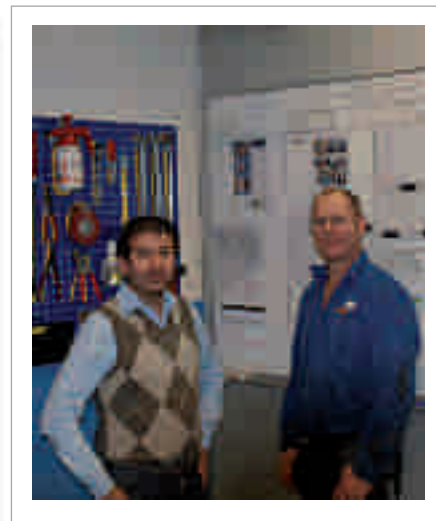
Fra trykkstandard til rydding i krokene på Hjemmet Mortensen Trykkeri

Erik Østbye i kjørebua.

Hva er utført?

Augustin Garcia og Morten Enger.

Etter slanking, lønnsnedslag og prosjekt for bedre trykkkvalitet har bedriften på Frysja kastet seg over et nytt prosjekt. At alle er like ivrige er ikke sikkert, men oppgavene i Lean-prosjektet kan ikke løses uten deltakelse fra alle ansatte.

Tekst og foto Adolf Larsen

Entusiastisk er i hvert fall vår kontaktperson, Augustin Garcia, som tar i mot på Hjemmet Mortensens Trykkeri. Med bakgrunn i næringsmidler og lignende fra Freia og Arcus, har han bedre kunnskaper om Lean enn rotasjon, mens det er tvert om hos medarbeideren fra TgM.

– Opprinnelsen til Lean finner vi hos Toyota, eller egentlig hos Henry Ford, selv om han ikke visste hva det het.

Toyota har videreutviklet det kraftig, starter Garcia. Begrepet Lean stammer fra ordet slank eller strømlinjeformet, og er en produksjonsfilosofi som skal redusere tida fra bestilling til levert ordre mest mulig. Det høres enkelt ut, og er også enkelt i følge Garcia. Den opprinnelige, og eksisterende modellen på Toyota opererer med seks variabler når det gjelder sløsing i bedrifter. I Norden er dette utvidet med variabelen «uutnyttet kreativitet», eller på godt norsk «ikke hørt på de ansatte».

Seks variabler

De opprinnelige seks variablene dekker det meste innen bedriften fra venting og overproduksjon til lager. På HMT er prosjektet forankret hos de ansatte som en videreføring av arbeidet med kostnadstilpassing og reduserte priser. Alle har vært på kurs og prosjektet er desentralisert helt ned til oppdeling av presse- ne, med ulike ansvarlige.

De ansatte har også fått «sin mann» i prosjektet ved at Erik Østbye er ansatt i halv stilling som Lean-koordinator med ansvar for gjennomføringen.

Før vi kom så langt som til trykkeriet startet vi på verkstedet, eller teknisk som det heter på HMT.

Denne avdelingen er plukket som pilotavdeling sammen med administrasjonen, som vil vise at det ikke er et prosjekt rettet mot alle andre enn dem selv, ved å gå foran som en av pilotene.

Her treffer vi Morten Enger på et verksted som bærer preg av et delvis gjennomført prosjekt. Deler av verkstedet er totalt systematisert og merket. Ikke en Umbrako er på avveie, mens andre del-er er under ombygging. Morten, som er meget entusiastisk, forteller at det kreves mye arbeid i startfasen, hvor alt skal på sin plass merkes og føres inn. Men allerede nå merker de stor forskjell, spesielt letefasen er sterkt redusert, ved at verktøyet ligger der det skal ligge og ikke et annet sted, eller er på utlån til noen ingen husker eller har notert.

Også på trykkeriet og pakkeriet er entusiasmen stigende, etter en treg start. Eller som koordinator Østbye sier det: – De var negative til de så at det virker.

Eierløst utstyr

I produksjonsavdelingene er det mest synlige resultatet en ganske imponerende samling av ting ingen eier, eller rødmerkede etterlatenskaper som er samlet inn fra maskiner eller kroker i lokalene

Nå ligger tingene på vent og den videre skjebne er å bli brakt tilbake der hvor de hører hjemme – eller kastes. Når dette er ryddet har hver maskin fått sitt område hvor de kan ha lager, og holde orden.

Prosjektet skal på ingen måte kastes etter bruk. Det skal revideres og videreutvikles, og effekten i form av sparte penger skal brukes til nye tiltak, bedre lønnsomhet og eventuelt reduserte priser.

Tilbake hos Garcia gjør han det klart hva prosjektet ikke skal brukes til, og det er nedbemanning.

– Et slikt prosjekt må aldri brukes til nedbemanning, men vi har satt i gang etter at alle diskusjoner og tiltak om reduksjoner er sluttet.

– Ambisjonen? Selvsagt å bli Nordens beste grafiske bedrift på LEAN, avslutter Garcia.

KURSLEDERE var Xander Bergsholm og Bjørn Sigurd Svingen.

22.-24. oktober samlet omkring 16 unge medlemmer av Fellesforbundet seg til kurs på Sørmarka, en lærerik helg med diskusjoner, rollespill og stifting av nye bekjenskaper.

Av: Stig O. Kubberud & Per-Anders N. Gundersen

Store deler av Østlandets avdelinger var samlet på Sørmarka denne helgen for å diskutere fremtiden, bli kjent med både regelverk, avtaler og hverandre.

Blant de aktuelle diskusjonstemaene som dukket opp var dagens politikk og dens rasering av norske arbeidsplasser, sosial dumping og gjentatte nedskjæringer for kun å mette eiernes grådige mager. Uten noe presist fasitsvar utviklet det seg til en heftig debatt med mange gode argumenter både for og mot dagens regjering, deres beslutninger og måter å gjøre ting på.

Xander Bergsholm og Bjørn Sigurd Ingerson Svingen ledet kurset og dro i gang et rollespill om usakelig oppsigelse på en arbeidsplass, hvor de selv spilte bedriftens ledelse, mens kursdeltagere spilte de oppsagte og klubbtil-

litsvalgt. En utrolig morsom og kreativ måte å bli kjent med sine rettigheter på.

Mye av kurset gikk på å gjøre forarbeid til det rådgivende dokument som vurderes og drøftes på «Fellesforbundets Sentrale Ungdomskonferanse» i januar før det iverksettes. I dette dokumentet finner vi viktige og samfunnskritiske emner innen nasjonal og internasjonal solidaritet, Norges boligpolitikk, klima & miljø og fagbevegelsens framtid.

Det ble naturlig nok gode debatter og diskusjoner rundt de aktuelle temaene hvor man virkelig kunne ta og føle på en halvampers stemning i rommet.

Ettersom kvelden trakk over oss var det tid for sosialt samhold med spørrekonkurranse, med Per-Anders Gundersen i spissen med god hjelp av Kristin Svendsen som ledet deltagerne gjennom sin såkalte «Quiz». Her ble det servert mange politiske spørsmål, samt spørsmål om moderne popmusikk og tungtvann.

Ettersom kurset begynte å nærme seg sin naturlige slutt på søndagen hadde deltagerne en siste innspurt hvor «Debatteknikk på talerstolen» stod på planen, for å gjøre det avslappet og morsomt ble man delt inn i fire grupper:

- for popmusikk
- imot popmusikk
- for vinteren
- imot vinteren

Det resulterte i mange varierte argumenter både for og mot. Folk hadde det gøy, men viktigst av alt var at folk lærte å beherske kunsten å stå på en talerstol for en forsamling uten å stokke om på det de skulle si.

Kurset ble avslutta med å velge delegater til Fellesforbundets Sentrale Ungdomskonferanse som arrangeres på Jevnaker i slutten av januar. Det ble stemt blant kursdeltagerne og de fem som ble stemt frem var:

HILDE GARBORG VÅRLID
(hotell & restaurant)
LASSE BERG NORDMO
(jern & metall)
VIDAR RØNSEN
(rørlegger)
SILJE RENATE BÆKKELUND
(grafisk)
STIG OVE KUBBERUD
(grafisk)

Alt i alt var det en interessant helg med aktiv ungdom i front, det er kjekt å vite at man har unge medlemmer i ryggen!

TRE BEDRIFTER UNDE

Et bedriftsbesøk i Roseveien er ikke som andre slike. Her er det ikke mindre enn tre bedrifter i konsernet samlet under ett tak. Alt fra Romerikes Blad og Nr1 Trykk til det nyetablerte annonse-senteret Annografen.

Tekst: Brita Børresen
Foto: Adolf Larsen

Trykkeriet i Roseveien starta som hustrykkeri for Romerikes Blad, men har vokst seg større og større og er nå konsernets flaggskip. Nr1 Trykk på Lillestrøm produserer 15 dagsaviser og to ukeaviser i tillegg til diverse organisasjonsblader og reklameaviser.

Vi får noen ord med Irene Larsen som har vært administrerende direktør i NR1 Trykk på Lillestrøm siden 1. oktober. Hun har gått gradene i NR1 Trykk-systemet siden 1995. Fra reprotkniker via reproleder og markedskoordinator til nåværende adm dir for NR1 Trykk på Lillestrøm og i Larvik.

– Kan du fortelle litt om hva dere konsenterer dere om for tida?

– Nå er vi midt i en omorganisering av ledelsen hvor målet er å rendyrke trykkerivirksomheten. Fellesfunksjoner som for eksempel markedsledelse, økonomi, utvikling og IKT flyttes over til morselskapet A-pressen Trykk AS. I den forbindelse blir vi også organisert som holdingselskap fra nyttår. I produksjonen

flytter vi mer ansvar nedover i organisasjonen, fra avdelingsledere til teamledere, forteller hun.

Det er et stort mangfold av lokalaviser på Østlandet og en god del av dem blir trykt i Roseveien. Siste skudd på stammen er Halden Arbeiderblad. I tillegg veit «alle» at Dagbladet skal trykkes her når Dagblad-Trykk legges ned, men det er ikke mulig for oss å få rista en bekrefteelse på det ut av direktøren.

– Men vi er selvfølgelig veldig interessert i å få jobben. Etterhvert som virksomheten har vokst, har det også vært behov for større lokaler. Tomta er omringa av vei, jernbane og bolighus som selvfølgelig vil ha minst mulig støy. Og som om ikke det var nok, har noen sjeldent ondsinna freda svartor bosatt seg i hellinga utafor. Da blir det så som så med utvidelser og de må utnytte de lokalene de har. (Den ene halvdel av TgMs utsendte foreslår at de jo bare kan flytte inn på Åråsen, men det virker ikke som de har vurdert muligheten.)

Vi blir vist rundt på trykkeriet av klubbleder Christian Bøhm.

– Vi har to presser, en Geoman fra 1996 og en Goss fra 2003. Førstnevnte er den maskinen A-pressa har tjent mest penger på opp gjennom åra. Her kan de trykke 128 sider med 4 farger og én fals eller 64 sider med 4 farger og to fals. Fire trykkere og en assistent betjener maskinen. Gossen kan kjøre

48 sider med 4 farger. Her er de to trykkeriet uler det i Roseveien, men det er ikke brann i rosenes leir, selv om det hadde gjort seg bra i TgM. Det er selvfølgelig bare en øvelse, og i flokken som samler seg utafor hovedinngangen, møter vi Annichen Wiik som er klubbleder i Fel-

Brann?

Etter at vi har tatt en kort kikk på pakkeriet uler det i Roseveien, men det er ikke brann i rosenes leir, selv om det hadde gjort seg bra i TgM. Det er selvfølgelig bare en øvelse, og i flokken som samler seg utafor hovedinngangen, møter vi Annichen Wiik som er klubbleder i Fel-

ADMINISTRERENDE direktør i Nr1 Trykk Irene Larsen og klubbleder Christian Bøhm.

R A-PRESSAS VINGER

BEDRIFTS- BESØK

lesforbundet i Romerikes Blad. Når de gule vestene gir klarsignal tar hun oss med opp til det store åpne landskapet hvor avisa holder til. Her er alle fra typografer til nyhets-

sjefen i det samme rommet.

– Hvor mange er dere på desken?

– Etter at annonsene ble skilt ut er vi fem, pluss en avdelingsleder. Sistnevnte, Thomas Nordby, forteller litt om hvordan det er å gi ut lokalavis.

– Vi er jo en lokalavis, men skal dekke fjorten kommuner, så vi konkurrerer med de superlokale avisene. Derfor soner vi lokalsidene.

– Det er stor tilflytting til Romerike, gir ikke det utslag på opplagstallene, lurer vi.

– Ikke automatisk, sier Thomas, for mange har avis fra før og tar med seg et abonnement på for eksempel Aftenposten påflyttelasstet. For en stund siden dukka det også opp en gratisavis som kommer ut hver 14. dag i Skedsmo. Den blir

gitt ut av to unge fyrer som tidligere har prøvd seg medgratisavis i blant annet Asker og Bærum. Den stjeler jo annonser, så nå gir RB ut ukentlig gratisavis i samme område. Den har foreløpig gått i pluss, forteller han.

Vi takker for oss og på veien ut sier Annichen Wiik: - Dere må få med at det er travle dager med færre folk, men like mye å gjøre.

Akkurat det høres kjent ut i grafisk bransje.

AVDELINGSLEDER Thomas Nordby og klubbleder Annichen Wiik på desken i Romerikes Blad.

Når det piper i telefonen...

Leder i Pakkeriklubben, Anne Rønningsbakk, er ikke tilstede når vi besøker pakkeriet, men jeg får tak i henne på telefon ei uke seinere.

Da har de endelig fått bekrefte at det er Nr1 Trykk som har fått kontrakten med Dagbladet. Edda Trykk skal kjøre deler av opplaget.

– Vi kommer til å kjøre sak om brudd på Hovedavtalen på grunn av manglende informasjon i denne saken. Bedriften mener, kort sagt, at det ikke var noen grunn til å informere om dette oppdraget, men det er vi ikke enig i, forteller Anne.

Hun begynte på pakkeriet i 2004 i en nyoppretta stilling som logistikansvarlig, etter at A-pressa la ned Sam Trykk på Hønefoss i 2003. I tillegg er hun avdelingsleder på

Mediapost som også ligger under Nr1 Trykk. Med rundt 50 medlemmer i klubben høres det ikke ut som hun har problemer med å få dagene til å gå.

Omveltninger

– Det skjer mye hos oss for tida og det er en del frustrasjon her nå, blant annet knytta til omorganiseringa. Alle skiftlederne har blitt sagt opp og må søke på de nye stillingene som «teamledere». Fra ledelsen kommer det mange fyndord om å se den enkelte, men det hjelper ikke bare å se, de må prate med folk også.

– Direktøren fortalte at dere skal komme i gang med fagopplæring på pakkeriet. Hvordan er framdriften der?

– Jo, dette er noe klubben har jobba for siden 2007, men det er først nå i år, etter at det kom bestemmelser inn

i tariffavtalen, at det skjer noe. Både Schibsted Trykk, Dagblad Trykk og Edda Trykk har gjennomført en slik prosess, så det bør være mulig at vi kan lære noe av deres opplegg og erfaringer.

Nytt forbund i sikte

– Fra 1. januar har vi gleden av å få dere som medlemmer i Fellesforbundet og OGF. Hva slags forventninger har du til det?

– Vi har hatt det bra i Transport, men vi ser fram til å bli bedre kjent med dere. Viktigst er gevinsten lokalt. Ledelsen her vil kjøre separate forhandlinger og møter med klubbene. Vi ønsker samarbeid og felles forhandlinger med den grafiske klubben. Sånn som det er nå er det store lønnsforskjeller. Så får vi se etter hvert om vi vil slå oss sammen til én klubb. Jeg har også et håp om at ledelsen etterhvert vil forstå at styringsretten begrenses av mange lover og avtaler, og at de vil se nytten av å samarbeide med klubben og de ansatte.

Entusiastiske annonsetypografer

Første mai kan vel være en bra dato for nye bedrifter – og nye arbeidsplasser. Noen av arbeidsplassene er vel ikke helt nye, men overført fra andre aviser, men etter planene skal det bli mange nye i løpet av noen år. Som den siste, men ikke minst spennende av bedriftene på Lillestrøm, besøkte vi senteret for annonser – Annografen.

Tekst og foto: Adolf Larsen

– Vi startet opp første mai i år med annonseproduksjon for Romerikes Blad, forteller daglig leder for Annografen Merete Holtet. – I likhet med annonse- ne, er også våre lokaler utskilt fra Romerikes Blad, så dine medlemmer flyttet ikke lange veien, fortsetter Holtet. Noen sitter faktisk på den samme stolen som de satt på da de var ansatt i avisen. Men, i likhet med dem som er kommet fra andre aviser, lager de ikke nødvendigvis annonser for avisene de kom fra, men er oppdelt i to grupper. Med hver sin gruppeleder.

Holtet kan bekrefte at bedriften nå snart er ferdig med pilotprosjektet og første fase, og at prosjektet skal evalueres før nye aviser fases inn.

De som er på plass foruten Romerikes Blad, er Smaalenene, Akershus Amtstidende, Enebakk Avis, Ås Avis, Vestby Avis, Rakkestad Avis, Oppland Arbeiderblad, Glåmdalen, Hadeland, Sarpsborg Arbeiderblad og Demokratien. I tillegg produseres det en rekke kundeaviser bilag og DM'er.

Holtet kan bekrefte at alle fikk jobbtilbud, men at det har vært liten interesse fra ansatte i de berørte avisene, men stor interesse fra andre, når det gjelder ledige stillinger.

– Sommeren i år gikk med til ansettelse, noe som var tidkrevende, men spennende fortsetter hun, og kan bekrefte at det også i denne søkerbunken var en sterk overtallighet av grafiske designere.

– Fra Glåmdalen og Smaalenene har det blitt overført noen få medarbeidere, forteller daglig leder, men for medarbeideren fra Typografiske Meddelelser er det mange kjente, også en tidligere klubbleder, fra Akershus Amtstidende, som har vært overført tidligere, og er vant til pendling.

– Det stemmer det, forteller Jane Mood

DAGLIG LEDER i Annografen Merete Holtet og Kristin H. Mackie.

Martinsen, nyvalgt klubbleder i Annografen. Jeg ble overført sammen med annonsene fra Amta til Smaalenene i 2008, og nå har pendlerveien blitt lengre.

Men Jane, som er like entusiastisk som vi husker henne fra tidligere møter, sitter nå - i forhandlingsutvalget sammen med Robert Mehmet Mulleng Sezer, som har fått sin første faste stilling etter fire år som vikar i flere bedrifter i Oslo og Akershus. Begge mener at det er store utfordringer med tekniske løsninger, men er positive til både miljø og lokaler i den nye bedriften. Og begge er overbevist om at blandingen av ansatte, med veldig ulik bakgrunn er en styrke for bedriften, og også gjør hverdagen mer spennende.

Store krav

Tilbake til daglig leder får vi vite at produksjonen foregår i et teknisk system fra IntegrationX. Et system som stadig ut-

vikles i takt med ønsker og behov, og som stiller store krav til produsentene så vel som til annonsekonsulentene.

– For grafikerne er nok systemet utfordrende til tider, men det byr også på store fordeler, utdyper Holtet. For her er det slutt på gule lapper og muntlige beskjeder. Nå må alle forholde seg til teknikken med alle de fordeler det gir, enten det gjelder tidsfrister, korrekturer eller endringer.

Bedriften leverer også annonser til Nrl samkjøringen, som igjen distribuerer annonsene videre til aviser som ikke er med i Annografen.

– Evalueringen som vi skal ha, skal også innbefatte de tekniske løsningene, forklarer Holtet, som også vil bruke sin spalteplass til å berømme de ansatte:

– Jeg har helt klart en ambisjon om å skape et faglig miljø i Annografen, og er positiv til hvordan de ansatte har taklet det å skulle produsere, og samtidig være i en krevende pilotfase. – Dette har de taklet veldig bra. Jeg tror en av grunnene til at det har gått så bra, er den positive holdningen hos de ansatte samt blandingen både når det gjelder erfaring og alder, utdyper Holtet.

Som selv også bare har flyttet seg noen stoler. Hun kom fra jobben som produksjonsleder for både annonse og redaksjonelle sider i Romerikes Blad, da hun ble engasjert allerede fra starten i prosjektet som skulle bli Annografen. Utdannet grafiker, men ikke i Romerikes Blad, hvor hun var i 12 år, etter å ha blitt ansatt som vikar i annonseavdelingen.

Hun trener, leser bøker og er mye mer opptatt av kultursenteret på Lillestrøm, enn LSK sin tabellplassering.

NESTLEDER Robert Mehmet Mulleng Sezer og klubbleder Jane Mood Martinsen.

Redd naturen med papirboken

Under tittelen «Redd naturen fra sofakroken» argumenterer Erik Newth i Dagsavisen for overgang fra papirbøker til elektroniske bøker. Han skal alene ha spart miljøet for tonnevis av CO2-utslipp.

Med dette føyer Newth seg til en lang rekke av myteskapere når det gjelder papir og miljø, skriver Robert Wright og Adolf Larsen fra Avdeling 850 i Fellesforbundet i et felles innlegg sendt Dagsavisen.

Vi opplever ofte at aktører i næringslivet bruker miljøargumenter for å gå over til digital kommunikasjon fremfor å fortsette med trykksaker. Dessverre for miljø og klimasituasjonen er det mange tror på denne argumentasjonen som er basert på manglende informasjon. Alle aktører langs trykksakens verdikjede samler seg nå i et nettverk kalt Print Power Norge for å bidra med forskningsstøttede undersøkelser og fakta for å bringe mer balanse i debatten rundt bruk av papir til fordel for digitale løsninger.

Papir er bærekraftig

La oss fastslå med en gang: Papir er et bærekraftig produkt som kan konkurrere med digitale kanaler når det gjelder minimal klimabelastning. Lesebrett er ikke mindre miljøbelastende enn papirboken.

En konklusjon i en ny rapport fra The Royal Institute of Technology's Research Centre for Sustainable Communications. Du må laste ned minst 33 bøker på lesebrett for at det skal lønne seg i forhold til tradisjonelle papirbøker, sett fra et klimasynspunkt.

Rapporten presenterer en forenklet livssyklusanalyse av tre ulike måter å lese og distribuere bøker på. For å vurdere de miljømessige konsekvensene av et livsløpsperspektiv må det tas hensyn til hele livssyklusen fra råstoffutvinning, produksjon og til resirkulering. Studien måler miljøbelastningen per lest bok, og er basert på svenske forhold.

Kun en leser

Studien sammenligner en trykt papirbok kjøpt i en tradisjonell bokhandel eller online bokhandel med en e-bok som leses på lesebrett. Den trykte papirboken er en innbundet bok på 360 sider. Boken er trykt med coldset i Sverige og papiret er trefritt, ubestrøket 80g/m². Studien forutsetter at papirboken er lest av en person og deretter blir lagt til side. Den brukte boken blir sendt til et anlegg for energigjenvinning. For e-boken, var forutsetningen det vanligste formatet i dag, en PDF-fil på 1,5 MB.

Resultatene viser at det ikke er stor forskjell i miljøpåvirkning mellom en e-bok og papirbok. I følge Åsa Moberg, en av forfatterne bak studien, har en papirbok kjøpt i en tradisjonell bokhandel en potensiell klimaeffekt som tilsvarer 1,3 kg karbondioksid (som er mindre enn å kjøpe en hamburger hos en hurtigmatkjede). For en papirbok er det hovedsa-

kelig produksjon av papir som bidrar til klimaendringer, mens for en e-bok er i hovedsak produksjonen av lesebrettet som bidrar til klimaendringer.

Lesebrettet skal brukes svært flittig for å bli en vinner ut fra et miljømessig perspektiv. Du trenger å lese 33 bøker på 360 sider på lesebrettet for slå papirboken. E-boken vil være bedre miljømessig dersom flere tykke papirbøker erstattes av lesebrettet, men det kan veies opp med flere lesere av samme papirbok.

En måte å redusere miljøbelastningen fra papirboken, er å låne eller gi bort kopi til andre. Denne rapporten er skrevet av Clara Borggren og Åsa Moberg og er tilgjengelig på www.sustainablecommunications.org.

For eksempel har European Mail Industry Platform (EMIP) laget en rapport for å klargjøre trykksakens faktiske miljøpåvirkning.

Her er et utdrag fra denne rapporten:

Myte: Papirindustrien ødelegger skogen

Fakta: Usant – det motsatte er faktisk sant

Europeiske skogsområder har vokst med over 30 prosent siden 1950. Hvert år vokser skogene i Europa med 1,5 millioner fotballbaner. Det er et areal som tilsvarer fire ganger en by som London. (CEPI, 2008).

Myte: Papir er miljøødeleggende

Fakta: Feil, papir er ett av få bærekraftige produkter

Papir er et naturlig og fornybart produkt. I tillegg absorberer ung skog CO₂ fra atmosfæren mens papir lagrer CO₂ hele sin levetid. Papir blir produsert av trær fra bærekraftig, sertifisert skog. Papir kan resirkuleres 8- 10 ganger, men kun tilførsel av små mengder ny fiber.

Myte: Papiret jeg bruker, er et resultat av høyt energiforbruk.

Fakta: Det går med 500 (kWh) energi for å produsere 200 kilo papir. Det er gjennomsnittlig forbruk av papir per person per år. Papirindustrien er en av de største forbrukerne av fornybar energi. Mer enn halvparten av all energi som benyttes til papirproduksjon i Europa kommer fra fornybare kilder. Denne industrien er en foregangsvirksomhet for bruk av bioenergi. Papirindustrien står for 27 prosent av den totale produksjonen av bioenergi i Europa.

Pakkeri til Combinado G

Hele historien startet for 8 år siden. Telefonen ringte:

«- Hei! Er det Bjørn Stenholen jeg prater med?»

«- Ja, jo, det er det.»

«- Dette er Svein Mortensen fra Oslo Grafiske Fagforening som ringe. Har du lyst til å være med på studietur til Cuba? Du står som første reserve.»

«- Jeg blir med», sier jeg kjapt og før jeg fikk sukk for meg var jeg på Cuba.

Av Bjørn Stenholen, prosjektansvarlig

Studiereisa besto av en rekke besøk på skoler, organisasjoner og bedrifter. Et av stedene vi besøkte var trykkeriet til blant annet partiavisa Granma.

Der biter jeg meg merke i at utstyret de har er på steinaldernivå i forhold til hva vi har på Dagbladet. Mange maskiner fra tidligere DDR var ikke lenger i drift pga mangel på reservedeler. For eksempel pakkeriet og etterbehandlingen av avisene før bilene overtar distribusjonen.

Combinado Gramma

Dette inntrykket lå i underbevisstheten noen år, til en sommerdag i 2009 hvor Dagblad-Trykk investerte i nytt pakkeri. Ledelsen på Dagblad-Trykk forsøkte å selge det gamle utstyret, men å selge brukt utstyr når det er så mange trykkerier som legger ned, er like håpløst som å selge sand i Sahara.

Det var da jeg tok frem minnene fra min første Cuba tur 8 år tidligere, hos trykkeriet Combinado Gramma. Jeg tok meg en prat med direktør Jan Hattestad, Dagblad-Trykk. Min ide var å done-re pakkeriet til noen som virkelig behøver det. Jan Hattestad responderte raskt med å støtte ideen. Så bar det til den Cubanske ambassaden for å lufte ideen for ambassadør Rogerio Santana, som også syntes dette var en god ide. Prosjektet var i gang.

Sommerferien ble for 7. gang lagt til Cuba. Min kubanske kone, Kendra, har hele tiden vært en viktig og inspirerende kilde til at jeg brenner for å gi noe tilbake til Cuba, i og med at jeg tok Kendra bort fra Cuba sommeren 2003.

BJØRN prøvekjører litt østysk presse

Habana og hadde med beskrivelser og bilder av maskinene. Habana og hadde med beskrivelser og bilder av maskinene.

Vel tilbake i Norge fikk vi også LO og Fellesforbundet med på laget. De var med og finansierte containeren og reise for undertegnede og mekanikeren Knut Espen Pedersen. Vi ble enige om at vi ville trenge for å tømme containeren og sette opp linjene (2 stk) samt holde opplæring på utstyret.

Alt gikk ikke på skinner

23. september kl 16:00 skulle containeren ankomme Havanna med containerselskapet Maersk.

Rett før vi drar forsikrer de at containeren er i rute. Med en følelse av at alt er vel drar jeg med mine to medhjelpere til Cuba. Vel framme får vi beskjed om at containeren står fast i Panama av en eller annen årsak som jeg aldri finner ut av. Maersk vet heller ikke grunnen til avviket.

Etter diverse møter med ledelse og arbeidere i Granma, og etter å ha fått en ønskeliste over ting som er nesten umulig for bedriften å skaffe, returnerte vi til Norge.

Etter å ha forklart LO og Fellesforbundet om situasjonen, blir neste reise forberedt.

Forutsetningen for en ny reise var at containeren skulle stå på trykkeriet.

Dette var en grei melding, men litt komplisert. Knut Espen, mekanikeren, som ble oppsagt fra Dagblad-Trykk,

og kunne ikke være med etter dato. Jeg hadde ingen alternativer som kan dette utstyret og hadde anledning til å være med. Jeg selv mister jobben til sommeren, og kunne heller ikke utsette dette.

Mandag den 11. oktober fikk jeg melding fra to sentrale personer, blant dem teknisk direktør på Gramma, om at containeren kom til Cuba søndag den 10. oktober. Fredag den 15. oktober meldte de at containeren ville ankomme trykkeriet torsdag den 21. oktober. Ingen tid å miste!

Billigste billetter på nærliggende dato fikk vi til søndag den 17. oktober.

På Cuba torsdag den 21. oktober, fikk vi den første beskjeden om at ting ikke gikk etter planen.

«Kom tilbake fredag!».

Fredag var det ny beskjed om at på mandag skulle det skje. På mandag viste det seg at noen ikke har levert papirene på rett sted, og at behandlingstiden for denne type papirer er 72 timer. 72 timer vil si onsdag ettermiddag. Panikken begynte å bre seg sakte innover meg! Men hva kunne vi gjøre?

Onsdag fikk vi beskjed om å komme med arbeidsklær og tømme containeren kl 16:00 på ettermiddagen. Vi ble hentet hjemme av produksjonssjef Alexis Tortolo, og var fremme kl:16:00. Vi venta til kl 24:00, før bare var å dra hjem. Politiet hadde hatt en rassa på brygga og ingen containere slapp ut. Den

Granma, La Habana, Cuba

TO SJEFER planlegger hvor utstyret skal.

natta ble det ikke noe søvn på meg. Jeg tuslet rundt i byen og tenkte på hva jeg skulle gjøre. Jeg bestemte meg for å få med en advokat til neste møte med ledelsen i Granma, for å bevitne all galskapen som dukker opp, så jeg har litt troverdighet å ta med hjem til Norge.

Hva med assistanse?

Min kone fikk oppgaven med å skaffe assistanse, mens en slektning, Knut og jeg reiste til trykkeriet, i tilfelle containeren hadde kommet i mellomtiden. Vel fremme på trykkeriet kl 09:00 ble vi sittende til kl 12:00, da teknisk direktør kommer ut med et negativt svar.

Hadde min kone lyktes med å skaffe assistanse? Ut av det blå hadde det kommet en barndomsvenn av min kone på besøk tidlig på morgenen. Det viser seg at han kan alt om import av containere og hvordan man forholder seg til toll- og andre myndigheter. «Kom fort som bare fy til Granma, her trengs du, jeg ansetter deg på flekken», sier jeg på telefon.

Etter 20 minutter kommer Ermes. «Hva er problemet?» spør Ermes. Det viser seg at noen har satt prisen på containerens innhold til 66 000 dollar, svarer Luis Martinez teknisk direktør på Granma, noe som betyr 1,4 % i toll. Dette har Granma ikke penger til. Vi avslutter

IKKE NOE å utsette på arbeidsiveren.

samtalen og hiver oss inn i en taxi. Åtte små minutter seinere ankommer vi tollmyndighetene for skipsfart og containervirksomhet. Ermes løste oss gjennom lokalene på kaia i en fart som får selv meg, tidligere maratonløper til å hive etter pusten.

Tid for skanning

Vi var innom øverste sjef, donasjonskontoret og havnesjefen, blant annet. Alle skal ha historia om den vanvittig forsinkede containeren.

Ermes jobba iherdig da vi kom til containerhavna. Etter ca 20 minutter dukka han opp med den så etterlengte containeren og en av sjefene. Etter å ha presentert seg som områdesjef Enrique, sier han, på godt engelsk, at jeg er veldig heldig i dag. Det sto ca 15 trailere i kø for skanning, som er obligatorisk for alle containere til Cuba, pga narko og ulovlig import av varer. Det vil ta mellom 15 og 30 minutter å skanne hver trailer. «Men, akkurat nå er skanneren ute av drift, så du kan bare reise uten skanning,» sa Enrique.

Så bar det til trykkeriet i en hastighet som traileren ikke har sett maken til i sitt 30 år gamle liv.

«No problem»

7-8 minutter unna trykkeriet kom det et kjempesnell, nesten som eksploderende bombe. Ermes, Enrique og jeg satt i havnesjefens bil, med en av tollsjefens kontrollører på motorsykel i front. Bråstopp, og alle ut for å sjekke hva som har skjedd. Vel, ingen bombe, men derimot et dekk som ikke har tålt belastningen gjennom Havannas noe ujevne gater.

«NEI; NEI», sier jeg på engelsk, «dette har vi ikke tid til, det er 24 timer til hjemreise og vi har ikke ett minutt og kaste bort». Ermes er raskt borte og sier beroligende at traileren fortsatt har 9 hele jul igjen, og vi kan bare dra videre med ett hjul hengende og slenge. «No problem».

Framme ved Granma-porten ble portene straks åpnet av sikkerhetsvaktene og containeren rygget på plass.

Vel inne og etter at tolleren hadde tatt plommen og containeren var koblet opp mot lasterampa, var vi straks i gang med å tømme containeren. Klokka viste 17:00. Alt gikk i rekord fart. Den containeren Harald Jensen og jeg brukte 3 dager og ca 16 timer på å laste opp, ble tømt på 3 timer.

Opplæring

Så starta et av historiens raskeste og mest intensive opplæringskurs på pakkeriutstyr. Knut Espen fikk endelig, etter to turer, maskinene og delene i hende, og mekanikere og elektrikere sto i kø for å prøve å snappe opp informasjon om utstyret og hvordan det virker. Mange timer hadde gått og behovet for mat og drikke meldte seg i stadig større grad. Klokka 22.30 torde endelig kantinesjefen på vegne av arbeiderne å foreslå å spise litt. Knut Espen ble konfrontert med behovet for føde, og svarte straks at de som vil går og spiser. Men, jeg skal hjem i morgen og holder opplæring nå, og jeg repeterer ikke opplæringa. De som ikke vil følge med nå får ingen repetisjon, basta!

Enden på visa var at kantina holdt oppe lenger, folk ble igjen og fulgte undervisninga med falkeblikk. Klokka 02:00 var oppdraget fullført og alle gikk hjem til sitt.

Jeg vil med dette takke alle involverte i prosjektet, og spesielt Thor Bamer som av egen lomme har bladd opp 5000 kr til prosjektet. Alle som har mottatt diplom fra Combinado Granma for deltagelse i prosjektet skal ha en spesiell takk. Men, mange andre har bidratt, og det vanker en sigar til alle som har bidratt uten å nå opp til diplomstatus.

Viva Cuba! Norge, 9. november 2010.

EN FORNØYD GJENG som i nyoppusede lokaler i sakens anledning avslutter økta.

3 AMIGOS. Fra venstre Knut Espen (mekaniker), i midten Kendra, oversetter og kona til Bjørn (til høyre).

Bokproduksjon i Akersgata

I flere utgaver av Typografiske Meddelelser har vi vært på jakt etter den norske bokproduksjonen i form av trykkerier og bokbinderier. Reisen har ført oss til Latvia, Otta og Gjøvik.

Tekst og foto: Adolf Larsen

Vinklingen har vært preget av de skrives yrkesbakgrunn fra trykk og bokbind. Når vi nå er i gang med bokombrekking ble innholdet mer komplisert, men vi havnet i historiske lokaler.

I hvert fall for oss er det historie i de tidligere lokalene til Dagbladet i Akersgata 49. Og i motsetning til i de tidligere lokalene til Aftenposten ved siden av, hvor en av Oslo storkiosker har etablert seg, er det bøker i lokalene vi skulle besøke. Etter at de to forlagene Cappelen og Damm fusjonerte i juni 2007, flyttet de sammen i Akersgata i april 2009. Så vidt vi kunne se, har de nå alle lokaler som tidligere huset avisproduksjon. Vi ble tatt i mot på gateplan, i bokhandelen, av produksjonsleder Boris Henriksen. Forlaget dekker de fleste, om ikke alle sjangere, men de to gamle forlagene hadde hver sine spesialiteter med seg inn i fusjonen. Cappelen hadde en vesentlig markedsandel innen norsk skjønnlitteratur og undervisning, mens Damm hadde

de betydelig markedsandel innenfor barnebøker og underholdning.

Lærebedrift Damm hadde tradisjon med lærlinger siden 1999 og denne tradisjonen er videreført i forlaget Cappelen Damm. I forlaget arbeider det i dag fire lærlinger, som arbeider sammen med produksjonsavdelingens øvrige fem designere.

Det arbeides med design av omslag og materie. Hovedsakelig kreeres bøker som krever litt arbeid, som fagbøker og praktbøker som produseres i huset, mens all glattsats, og det som populært går under betegnelsen automatisk bokproduksjon, er satt bort utenfor huset.

Henriksen fastslår at våre fordomsfulle holdninger om at mye ombrekking av bøker foregår i utlandet er feil. Derimot kan han bekrefte at det er mye bildebearbeiding som blir sendt ut, noe som er mindre risikofyllt enn satsproduksjon.

– Slik som vi arbeider i forlaget, med en redaktør og en ombrekker i samarbeid er det uendelig mye lettere å ha produksjonen i eget hus, og også slippe språkproblemene, presiserer Henriksen.

Lærlinger

Erfaringene med lærlinger i bedriften er meget gode, noe som antallet også burde være et uttrykk for. – Vår erfaring er at det er en veldig bratt lærecurve det første

ste halve året, selv om de er dyktige på teknologi når de kommer fra skolen, avslutter produksjonslederen før vi får presentert årets vinner av Yrkes-NM for mediegrafikere, Rino Martinsen.

– Jeg var interessert i form, og spesielt i arkitektur, og havnet derfor på linja for Design og Håndverk på Elvebakken, starter Rino. – Det gikk etter hvert opp for meg at det ikke var slik jeg ønsket å tilbringe livet, så jeg oppsøkte skolens rådgiver, som ga meg god hjelp. Med et uttrykt ønske om å arbeide med data, form og bilde havnet Rino på Sogn og linja for mediegrafikerfaget. Jeg valgte selv å starte på første året der også, noe jeg ikke angrer på, selv om jeg er eldre enn de andre lærlingene, sier Rino. Noen av oss fikk også med oss erfaring fra et forsøk med en ungdomsbedrift på skolen, noe som var veldig nyttig, fortsetter norgesmesteren.

– Selv om det kastet lite av seg, annet enn erfaring. Det er klart det har blitt mye positiv oppmerksomhet etter NM, men Rino er også godt fornøyd med hverdagen i Cappelen Damm, og ser absolutt for seg en framtid innen grafisk.

– Jeg kan bekrefte at miljøet og arbeidsinnholdet er veldig bra, avslutter Rino, som spesielt framhever jobbrotasjonen og mulighetene alle får til å arbeide med alle typer oppdrag.

FORAN NOEN AV PRODUKTENE, Rino Martinsen og produksjonsleder i forlaget Boris Henriksen.

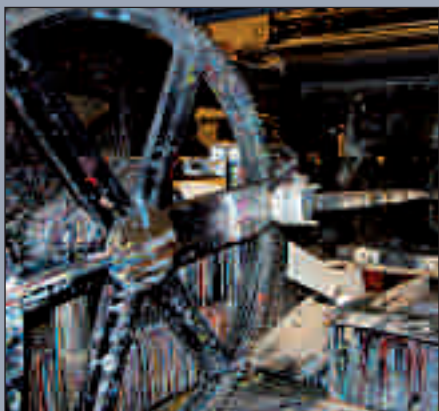
Grafisk Stentrykk

Stort og overveldende maskineri, uhåndterlige og tunge steiner i tillegg til svært fagkyndig personale gjør Grafisk Stentrykk til et fascinerende sted å være. Den grafiske ungdommen lot seg målbinde på bedriftsbesøk i november.

Tekst og foto: Merete Warsla

Grafisk Stentrykk i Oslo så dagens lys i 1981. Den erfarne trykkeren Kjell Johansson startet verkstedet etter mange år i trykkerbransjen. Han hadde læretiden sin som trykker på Centraltrykkeriet i Oslo.

– Som lærling ønsket jeg å melde meg inn i Oslo Typografiske Forening, men de nektet meg medlemskap. Det var ingen adgang for læregutter, men jeg insisterte på at jeg skulle være med, smiler Johansson. Ferdig utlært valgte han å flytte til Egersund for å få jobb i Dalane Tidende. Videre gikk turen til Rogalands Avis og Stavanger Aftenblad. Han rakk også å starte et eget verksted i Stavanger, før han igjen stasjonerte seg i Oslo.

FARGENE i maskineriet forteller en historie om lang og tro tjeneste.

Litografi

Grafisk Stentrykk driver med litografitrykk, og har et godt samarbeid med kunstnere som ønsker å bevare den gamle trykkesnikken fra slutten av 1700-tallet. Det greske ordet lito betyr stein, og derav heter teknikken litografitrykk eller steinttrykk. Litografiene blir til ved at kunstnerne tegner direkte på trykkssteinene med en fettholdig stift. Når tegningen er ferdig tørkes den, før den etses ved bruk av en svak syre. Denne prosessen skiller partiene som skal

KJELL JOHANSSON deler kunnskap, og ivrig ungdom følger spent med.

være med og uten farge fra hverandre. Deretter fuktes overflaten på steinen før farge valses inn. Fargen fester seg da i de fettholdige partiene, men ikke i de fukt-ige. Papir og stein føres under stort trykk gjennom pressen, og fargen overføres fra steinen til papiret. Hver eneste farge krever sin egen stein, og ett trykk inneholder normalt alt fra 1-15 farger. – Det tar lang tid å utarbeide hver stein, og det sier seg derfor selv at dette er en tidkrevende og møysommelig prosess, sier Johansson.

Johansson er av «den gamle skolen» – svært opptatt av kvalitet, og dermed ikke like opptatt av kvantitet. Han er ikke særlig begeistret over utviklingen i samfunnet hvor fokuset ligger mer på penger enn håndverk, og er veldig fornøyd med sin egen tilværelse. – Dette er ikke noe å bli rik av, men det går rundt. For meg handler det mye om yrkesstolthet, og jeg trives ikke med å levere dårlige produkter på grunn av tidspress. Her kan jeg tillate meg selv å jobbe helt til jeg er fornøyd, sier Johansson.

Ærverdige maskiner

På verkstedet benytter de seg av en

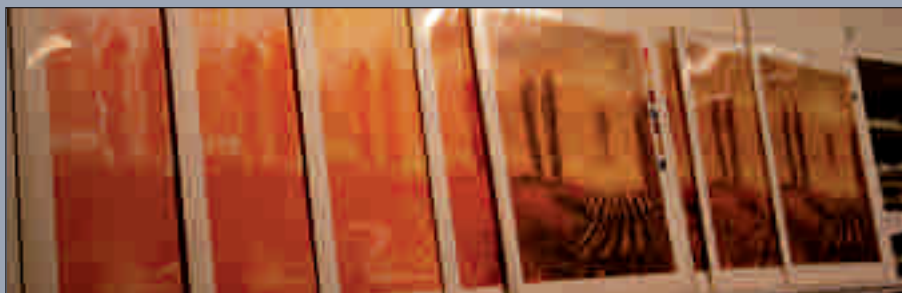
gigantisk trykkmaskin fra slutten av 1800-tallet. Den ble opprinnelig drevet av damp, men har med tiden blitt bygget om til å gå på strøm. Den er stor og skremmende, men går som ei klokke til tross for diverse ulyder og sin respektfulle alder. Tre mann må til for å håndtere maskinen, og den krever god kunnskap, presisjon og årvåkenhet.

Det har Johansson selv fått smake på kroppen. – Første gangen jeg kjørte maskinen klarte jeg å sette fingeren i klemme, og knuste den. Jeg fikk sydd sammen fingeren på legevakta, før jeg dro tilbake til maskinen og jobbet videre. Jeg var jo midt i en trykkprosess, så jeg kunne jo ikke gi meg, humrer Johansson.

Grafisk ungdom på besøk

I november arrangerte ungdommen i Oslo Grafiske Fagforening bedriftsbesøk til Grafisk Stentrykk, og Johansson gjennomførte en spennende omvisning for interesserte tilhørere.

Det var en fornøyd gjeng som gikk ut dørene etter endt besøk, og at det foregår store ting i de små lokalene på Grünerløkka er det heretter ingen tvil om.

FARGENE legges på en etter en for å få det endelige resultatet. Kunst laget av Gro Fraas.

Kjell Bjørndalen

Tidligere leder i Fellesforbundet

Når man blir bedt om å være hornet på veggen skjønner man at tiden har gått. Hornet på veggen forbinder jeg med folkeeventyret "syvende far i huset".

I det eventyret er det den syvende far i huset, den gamle mannen som henger i et horn på veggen, som har myndighet til å gi ferdesmannen husly for natten. Den myndigheten besitter jeg ikke lenger. Jeg var nøye på å trekke meg helt tilbake da mine 16 år som forbundsleder var over, og jeg kan tilfreds konstatere at de som tok over for meg gjør en utmerket jobb. Derfor har jeg ikke noe behov for å bære meg over avgjørelser som er tatt i Fellesforbundet de siste tre årene, men som en horn på veggen har dere gitt meg anledning til å reflektere litt over noen av de tingene som har gjort inntrykk på meg i alle årene i Fellesforbundet.

Det var ikke lenge jeg fikk være forbundsleder for dere grafikere, men en ting jeg lærte fort og satte stor pris på var deres store engasjement for internasjonal solidaritet. Derfor vil jeg gjerne dele med dere noen historier og erfaringer jeg gjorde meg i 16 år som forbundsleder. Internasjonal solidaritet er kanskje den viktigste ryggmargsrefleksjonen man kan ha som tillitsvalgt. Det er veldig lett å bli fanget i den lille verden som Norge er. Vi har brukt 100 år med faglig og politisk kamp for å utvikle et samfunn som vi er stolte av. Og vi har på ingen måte kommet i mål. Men det er vanskelig å videreføre denne kampen uten å sette vår tilværelse i internasjonalt perspektiv.

Vi er utrolig privilegerte i Norge. Min tid i forbundet brakte meg til mange verdenshjørner og noen opplevelser gjorde uutslettelig inntrykk på meg. I forbindelse med et styremøte i den internasjonale metallarbeiderføderasjonen i San Diego i USA i begynnelsen av 2000-tallet ble vi fraktet over til den meksikanske siden for å se på bo- og arbeidsfor-

hold for de meksikanske maquiladora-arbeiderne. Maquiladora, eller frihandelszoner er kanskje noe av det mest urimelige som finnes i internasjonal handel. Det er soner som produserer for eksport. Myndigheter lager egne lover og regler for disse sonene for å tiltrekke seg investeringer. Det betyr ingen faglige rettigheter, elendige lønns- og arbeidsvilkår og boforhold som jeg ikke har sett maken til noe annet sted. Arbeiderne jobbet uendelig lange arbeidsdager for en lønn som ikke kunne bidra til å fø familien og de bodde i rønner og hentet drikkevann i en bekk som rant forbi, som samtidig var kraftig forgiftet av de samme fabrikkene de jobbet for. Jeg tror at om jeg hadde dyppet skoene mine i vannet, så hadde de etset bort.

Mexico er et av verdens rikeste land, men fordelingen er ufattelig skjev. Verdens rikeste mann bor i landet, men mange av arbeiderne lever altså i ytterste fattigdom for at vi skal få billige produkter og de store multinasjonale konsernene skal tjene mest mulig penger. Mexikanske myndigheter gjør ikke saken enklere ved å ha et system for beskyttelseskontrakter, der myndighetskontrollerte fagforeninger får enerett på organisering i de deler av industrien der det er lov å organisere. Derfor er jeg stolt av at Fellesforbundet fortsetter kampen for faglige rettigheter også i Mexico.

Jeg vet at dere i grafisk er veldig opptatt av Palestina. Jeg deler deres enorme frustrasjon i forhold til den virkelighet som utspiller seg på Vestbredden og særlig i Gaza. Jeg fikk selv aldri anledning til å reise til Palestina, men jeg har fulgt med i timen, og jeg var særlig glad for at mitt siste landsmøte i Fellesforbun-

det vedtok å initiere et stort prosjekt med Norsk Folkehjelp i Palestina. Prosjektet som løper i innneværende landsmøteperiode skal hjelpe marginaliserte grupper til å få en stemme i samfunnet, og forhåpentligvis bidra til at flere blir i stand til å hevde sin rett i et svært utsatt samfunn.

Jeg er også glad for at det samme landsmøtet vedtok å fortsette den økonomiske støtten til avdelinger i forbundet som ønsker å jobbe med internasjonal solidaritet. Dessverre klarte vi aldri i min periode å komme opp på det engasjement jeg hadde håpet på, men med deres inntreden i Fellesforbundet føler jeg at internasjonal solidaritet bli satt enda mer på dagsorden.

Norsk Folkehjelp, fagbevegelsens humanitære solidaritetsorganisasjon, er en viktig organisasjon som vi i Fellesforbundet fikk et nærmere forhold til i min periode. Jeg synes Folkehjelpa gjør en fantastisk innsats i mange deler av verden. Folkehjelpa er kanskje best kjent for sitt arbeid mot landminer og klaseammunisjon, og det er smått utrolig at en humanitær organisasjon i et lite land som Norge kan spille en så sentral rolle i utarbeidelsen av de viktige internasjonale konvensjonene om landminer og klasevåpen. Det arbeidet Folkehjelpa gjør for å rydde miner i mange av de mest utbombede landene i verden er også imponerende.

Likevel vil jeg gjerne trekke fram en annen viktig del av Folkehjelpas internasjonale arbeid, nemlig den jobben som gjøres for å sette folk i stand til selv å ta ansvar for sin egen utvikling. Det er jo det vi tror på, nemlig at vi gjennom å organisere oss og snakke på vegne av mange har en mulighet til å påvirke utviklingen. Norsk Folkehjelp samarbeider med utallige organisasjoner av unge, minoriteter, kvinnegrupper og andre som ofte er marginaliserte, for å bidra til at de selv kan kjempe for de saker de mener betyr noe for dem. Det er et arbeid jeg har stor tro på.

Men som horn på veggen har jeg ikke så mye jeg skulle ha sagt lenger. Derfor er det så viktig at dere viderefører de stolte tradisjoner man alltid har hatt i Grafisk for internasjonal solidaritet. Da kan jeg med god samvittighet fortsette som horn på veggen.

Konflikter og offervilje

Historiespalta

Det hører i våre dager heldigvis til sjeldenhetene at fagbevegelsen støter på arbeidsgivere som overhodet ikke er villige til å inngå tariffavtale.

Det er i dag få arbeidsgivere som har sitt ideologiske ståsted på attenhundretallet, da det var mer vanlig å mene at arbeidsgiver i kraft av sitt eierskap hadde en enerett til alt som hørte bedriften til.

Det var i fagbevegelsens tidlige år derimot ikke uvanlig at det stod strid om opprettelse av tariffavtale. Vi har tidligere sett at typografene forhandlet seg frem til tariffavtaler uten at det oppstod konflikt av den grunn. Anderledes var det for bokbinderne og kjemigrafene.

Bokbindersvennene i Kristiania forberedte i 1898 en aksjon for å få opprettet tariffavtale. Sennene hadde sett seg ut høsten som et gunstig tidspunkt for en mulig streik da det på høsten var høysesong i bransjen. Dette var ikke særlig velsett hos mestrene og de kom en eventuell streik i forkjøpet og gikk til lockout av sennene i juli – en tid da det uansett

var lite å gjøre i fagene.

- Bokbinder lockouten i 1898 ble en av de lengste og mest dramatiske faglige kampene i Norge før århundreskiftet. Historisk kan den fullt ut måle seg med den seige, ukuelige striden baker-svenn-ene førte for avskaffing av nattarbeidet og kortere arbeidstid, med typografstreiken i 1889, med den heroiske og sosialt vekkende kampen fyrstikkarbeiderskene gjennomførte samme år.

(Faget og Vi – 1948).

Lockouten varte i 7 ½ uker før arbeidsgiverne kom på bedre tanker og kom sennene i møte og inngikk en tariffavtale.

En av de lengste kampene for å få opprettet en tariffavtale utkjempet kjemigrafene i 1906 og 1907. Litografene og kjemigrafene kom sent i gang med tariffarbeidet, men da de først kom i gang gikk de like godt skikkelig til verks og siktet fra første stund mot landsomfattende avtaler. Litograffaget kom i mål med en tariffavtale som ble gjort gjeldende fra 15. mars 1907. I kjemigrafaget brøt det

ut streik den 1. desember 1906 og den ble først avsluttet da en overenskomst ble underskrevet den 24. oktober 1907 – altså etter nesten 11 måneders streik.

I sine tidlige år hadde fagbevegelsen begrenset med midler «på bok». Konfliktstønad var derfor avhengig av bidrag fra kolleger innen faget i inn- og utland og fra andre fag. I tillegg var det gjerne slik at en del kolleger ikke var omfattet av konflikten – enten fordi arbeidsgiveren hadde «ordnet seg» meg fagbevegelsen eller fordi de av andre grunner stod utenfor konflikten. For de medlemmene som stod i arbeid ble det innført ekstrakontingent. Bokbinderne innførte en ekstrakontingent på en dags lønn per uke, kjemigrafene startet med 15% ekstrakontingent i 1906, som fra januar 1907 ble øket til 25%. For litografene ble det innført en 5% ekstrakontingent. Litografene og kjemigrafene stod i samme forbund, så det var naturlig at litografene også ydet sitt bidrag til konflikten.

Forbundet hadde 169 medlemmer i 1907 og langt de fleste var i litograffaget.

Gode kollega!

Hvordan skaffes arbeidsløse, gamle, frivillige, hjelpearbeidere og andre som vil gjøre et godt arbeid i samfunnet?

Vi er et informasjonsbureau som hjelper mennesker som har behov for arbeid og som gjerne vil hjelpe andre mennesker.

Oslo-litografenes pensjonistforening

(En av mange foreninger som hjelper mennesker som har behov for arbeid)

Vi hjelper mennesker som har behov for arbeid i hjemmet, i skolen, i kirken, i barnehuset, i ungdomshuset, i sykehuset, i helsevesen, i sosialtjenesten, i kultur og fritid, i alle typer arbeid.

Ta kontakt på telefon 22 48 33 34 eller 000 18 307 hvis du vil vite mer.

Halvårsmøtet 2010 i Sagveien

**STYRE-
SPALTA**

I tråd med styrevedtak, og diskusjonen fra årsmøtet i mars, ble høstens halvårsmøte avholdt i egne lokaler. Og også form og servering bar preg av en mer nøktern linje.

Det var 36 medlemmer tilstede, når avdelingens leder ønsket velkommen.

Deretter ble det som vanlig referert navneliste over medlemmer som hadde gått bort siden årsmøtet, og forsamlingen mintes disse med en kort stillhet.

Den muntlige beretningen, som er blitt tradisjon på halvårsmøtene, refererte utviklinga i avdelingen og i bedriftene. Ansettelsen av organisasjonsarbeider er en suksess og har sammen med annet medlemsrettet arbeid, resultert i 111 nye medlemmer fra forrige halvårsmøte. Det negative i utviklingen er at det i samme periode har forsvunnet 186. Det betyr at tida med positivt resultat i regnskapet kanskje er forbi, men at resultatet i årsregnskapet vil bli bedre enn sist.

Det ble også opplyst at etter flere års prosess, vil pakkeriarbeiderne fra avis-trykkeriene komme over til Fellesforbundet fra årsskiftet.

Det gikk videre fram av den muntlige beretningen at aktiviteten, spesielt på kursfronten, har slitt med manglende entusiasme og påmeldinger, og kanskje trenger en liten fornyelse.

Når det gjelder de vedtatte forslag fra møtet, ble det som vanlig bevilget penger til Norway Cup og årets TV-aksjon til Flyktningehjelpen.

Møtet bevilget også penger til et prosjekt som skal utrede alternativer til EØS-avtalen, og støtteannonser i bladet til Norsk Folkehjelp.

Halvårsmøtet sluttet seg til den faglige kampanjen mot flyselskapet Ryanair.

På grunn av oppsparte midler fra tidligere år, besluttet halvårsmøtet at det ikke skulle settes i gang innsamling til arbeidsledige, men at utbetalingene skulle følge samme retningslinjer som i 2009.

Siden sist har styret;

- Behandlet dispensasjonssøknad fra Budstikka Media
- Arrangert styrekonferanse og Halvårsmøte i Sagveien
- Søkt og fått midler til forbundets prioriterte oppgaver
- Søkt og fått bevilget midler til prosjektet i Palestina fra Fellesforbundet
- Deltatt på fanemarkering for Aker sykehus og fagopplæringa i elektrikerfaget.

LESER BREV

Postindustrielle komplekser

Jeg innrømmer at jeg på jobb blir gjennom noen av interiørbladene

som går gjennom produksjonen. (Men jeg orker sjelden å lese reportasjene. For selv om jeg også kan ønske å ha det ålreit hjemme, himler jeg med øya av hvor mye kvasi-filosofisk vrøvl hjemmenes eiere klarer å lire av seg for å legitimere all tid og penger de bruker på interiør.) For tida ler jeg meg fillete av høstens interiørtrend «Labour Lust». Riktignok trives jeg på jobb men å putte ordene **arbeid** og **begjær** ved siden av hverandre gir flere assosiasjoner til utsvevende julebord og velutstyrte rørleggere på oppdrag hos ensomme, men akk så lystne husmødre, enn til en gjennomsnittlig arbeidsdag.

For den uinnvidde dreier denne trenden seg om hvite, ryddige leiligheter hvor det er tatt inn noen utvalgte elementer som er henta fra,

eller skal se ut som om de er henta ut fra en industriarbeidsplass. Her skal det harde arbeidet hylles og gis ny respekt. Vel. Vi er ikke antikviteter. Arbeideren er ikke død. Vi trenger ikke settes på utstilling som et symbol på kunnskapssamfunnets og stylistenes mimring over industrisamfunnet. Jeg har lurt på om jeg skal dra hjem et skap fra LEAN-haugen, men jeg er ganske sikker på at jeg ikke har det ryddig nok hjemme, dessuten kan det hende barna mine lurer på hvem som har tatt de pene damenes klær. Jeg tør ikke si at noe sånt aldri kommer over dørstokken min, til det kan jeg huske for mange sinnssyke trender jeg sverga på at jeg aldri skulle hoppe på. Men inntil videre lar jeg jobb være jobb og hjem være hjem og overlater Labour Lust til de fruene som har den rette avstanden til golv.

-borbri

DALWINDER SINGH og Pia Walle. Tillitsvalg og HR-sjef IKEA.

Det viktigste er gjensidig respekt

Høydepunktet på Fellesforbundets likestillings- og likeverdiskonferanse kom da to tillitsvalgte og én arbeidsleder la fram praktiske erfaringer fra arbeidet med å skape inkluderende arbeidsplasser.

Tekst og foto: Eva-Lill Bekkevad

Dalwinder Singh, tillitsvalgt på IKEA Furuset og Pia Walle fra HR-avdelinga samme sted (nå ansatt på hovedkontor-et til IKEA på Slependeren) fortalte om hvordan IKEA Furuset har jobbet for å bli en bedrift som spiller lokalmiljøet rundt seg – et av de mest flerkulturelle områdene i Oslo. IKEAs mål er å skape en bedre hverdag for de mange menneskene, denne strategien har de videreutvikla til også å gjelde menneskene som jobber hos dem. Retningslinjene for ansettelse er å tru på mennesker. På IKEA Furuset jobber 560 mennesker fra over 50 nasjoner. De jobber for å ha et mangfold av kultur, kjønn, alder, trosretning og funksjonsevne. Arbeidsplassen er internasjonal og mangfoldig. Det fører til at alle føler seg hjemme og ingen kjenner at de stikker seg ut. Tiltakene de har brukt for å få dette til er å opprette kulturrum, tillate religiøse hodeplagg, gi permisjon ved religiøse høytider, servere tilpassa mat i de ansattes kantine og ha en utbygd fadderordning for nye ansatte. De stiller krav og har forventninger til de ansatte – særlig når det gjelder språk. Men disse forventningene følges

TOR IVAR RUD, Vestas Castings, Kristiansand.

opp ved at bedriften dekker norskkurs – i arbeidstida. Bedriften og de tillitsvalgte jobber aktivt for at det ikke skal bli opphopning av noen nasjonaliteter på noen avdelinger, men en god spredning og blanding av folk alle steder. Målet er at denne blandinga også skal gjenspeiles på mellomleder- og ledernivå. Her har de hittil kommet noe kortere, men også på dette området jobbes det videre.

Tor Ivar Rud er hovedtillitsvalgt på Vesta Casting i Kristiansand. Bedriften er en av verdens største vindmølleprodusenter og har 250 ansatte hvorav 200 er organisert i Fellesforbundet. Bedriften har som uttalt mål å ha en inkluderende ansettelsespolitikk – å gi folk en sjanse.

Dette gjelder både folk med minoritetsbakgrunn, eksnarkomane, folk med psykiske problemer og eksfanger. Bedriften har også som regel at de skal ta vare på sine eldste ansatte og gi dem lettere arbeidsoppgaver hvis de trenger

det. Det er omlag 10 prosent jenter i produksjonen og én kvinnelig direktør. I 2008 var det stort behov for nyansettelser og da ble mange med minoritetsbakgrunn ansatt – omtrent 50 på en gang. Klubben tok grep gjennom å innkalle alle til et møte for å høre hva de trengte for å trives og føle seg verdsatt. Dette resulterte i mange av de samme tilbudene som på IKEA Furuset. Bedriften mener at den har et samfunnsansvar som forvalter av mangfoldet av ansatte og Tor Ivar Rud sier at inkluderinga går bra så lenge ledelsen er enig og er villig til å bruke ressurser. Det har ledelsen på Vest Casting gjort – blant annet er Tor Ivar frikjøpt på full tid for å jobbe med dette

Felles for de to tillitsvalgte og deres bedrifter er at de har valgt å gi folk sjansen uavhengig av bakgrunn. Begge bedriftene har også valgt som uttalt politikk å snakke med folk i stedet for om eller til dem, samtidig som de gjør det klart for alle ansatte at i bedriften er det én kultur som gjelder: bedriftskulturen. Det nytter ikke å for eksempel oppføre seg dårlig mot kvinnelige ledere og skyld på kulturell bakgrunn. I debatten i etterkant ble det blant annet understreka at skritt nummer én for å skape et inkluderende arbeidsliv er at folk med minoritetsbakgrunn faktisk får sjansen til å komme på intervjuer og bli ansatt på lik linje med nordiske navn. Muligheten for anonyme søkeprosesser ble nevnt. Og også en henstilling til arbeidsgivere om å ha som regel å alltid kalle inn minst én søker med minoritetsbakgrunn til intervju.

VI GRATULERER

Oslo Grafiske fagforening gratulerer sine jublanter

JANUAR 2011:

50 år

040161, JOHNSEN, GRO ELISABETH,
Rødbergv. 75, 0591 Oslo
100161, FALLET, OLE JOHAN,
Dalhaugveien 21, 1940 Bjørkelangen
120161, HAUGEN, ANNE WULFF,
Askerjordet 51, 1383 Asker
150161, OLSEN, BERIT,
Brusagaveien 23, 1404 Siggerud
160161, OPSUND, JAN, Likollen 2 C,
1481 Hagan
170161, BREDESEN, ERIK,
Sleppenvegen 17, 2005 Rælingen
310161, BERG, IRENE,
Strømsveien 35 J, 0658 Oslo

60 år

020151, SVEDBERG, BENNY,
Alingsåsvn 15, 2013 Skjetten
080151, GALVEZ, GUILLERMO
RAMOS, Mikrobølgen 8 G,
1151 Oslo
180151, SCHEI, TROND, Wilses vei 23,
1358 Jar
190151, KARLSEN, STEINAR
JOHAN, Fossumhavene 58,
1359 Eiksmarka
240151, PEDERSEN, HANS PETTER,
Herslebs Gate 30, 0561 Oslo
260151, BERG, YNGVE,
Åmotveien 26 B, 1389 Heggedal
270151, TYRDAL, SVEIN ERIK,
Beverv. 9, 0596 Oslo
280151, HANSEN, TOM KRISTIAN,
Munkebekken 436 B, 1061 Oslo

70 år

080141, ØDEGAARD, ARNE,
Granbergstubben 44, 1275 Oslo
080141, REITSMA, WILLEM OTTO,
Aslakveien 29, 0753 Oslo
180141, EDLUND, JAN, Toftes gt. 25 J,
0556 Oslo
190141, KRUGER, HARALD,
Postboks 738, 2204 Kongsvinger
290141, LARSEN, ODD, Nesåsv. 13,
1475 Finstadjordet

310141, PRØIS, TORE GUNNAR,
Kvaestubben 2, 2020 Sskedsmokorset

75 år

040136, ERIKSEN, TOR SVEIN,
St. Jørgensvei 26, 0662 OSLO
180136, JOHANSEN, KARL JOHAN
ENGEL, Radarveien 39, 1152 OSLO
220136, LUND, BERIT, Solhøgda,
1408 Kråkstad
250136, KABORG, JAN-TORE,
Østensjøv. 190 A, 0690 Oslo
290136, SAGSVEEN, GUNNAR HENRY,
Nordlandsgt 9, 0483 Oslo

80 år

120131, BRAATHEN, ELSE
MARGRETHE J,
c/o Knut Hagen, Fergemannveien 6,
4818 Færvik
150131, AUGLAND, KJELL ODNE,
Joh Scharffenbergs vei 113, 0694 Oslo

85 år

300126, GROSBERGHAUGEN,
SIGMUND, Nøklev. 37, 0689 Oslo

FEBRUAR 2011:

50 år

130261, EVENSEN, VIDAR,
Nygårdsåsen 18, 1400 Ski
250261, ALBERTSEN, TRONN,
Solbakken Terr 22 B, 1480 Slattum
270261, GUSTAVSSON, DAVID,
Hellerudv. 2, 3138 Skallestad

60 år

060251, HANSEN, TROND,
Stolmakerg. 9 E, 0551 Oslo
070251, RAI, SUDHA,
Stovnerfaret 11, 0982 Oslo
150251, ANDERSEN, KNUT HERMAN,
Joh Castbergs vei 42, 0673 Oslo
170251, KARLSEN, ARILD,
Korsmovegen 15, 2050 Jessheim

190251, BERGERSEN, TERJE,
Maridalsveien 308 B, 0881 Oslo
220251, ANDERSEN, ARVE ROY,
Marsv. 4, 0493 Oslo
230251, SCHEI, ROGER,
Odvar Solbergsvei 76, 0970 Oslo
250251, JAHNSEN, ERIK,
Dalsåsen 100, 1285 Oslo
260251, WESTBY, ALF,
Trondheimsv. 535 E, 0962 Oslo

70 år

190241, ARVLUND, EGIL,
Vestlisvingen 43, 0986 Oslo
190241, OLSEN, MAGNE,
Birchreichenwaldsgt. 12, 0483 Oslo
210241, THORESEN, TORE,
Theodor Kittelsens vei 48,
1415 Oppegård

75 år

060236, KROGSVOLD, TORE
VILHELM, Rødtvetv. 11, 0955 Oslo
060236, PETTERSEN, JAN ERIK,
Stigenga 280, 0979 Oslo
140236, HEIMEN, KJELL,
Tyristubben 13, 2743 Harestua
160236, GULBRANDSEN, ARNE
BIRGER, Kranv. 29, 0684 Oslo

80 år

150231, ANDREASSEN, KAARE
HARDY, Nordjordet 55,
1475 Finstadjordet
230231, SVARE, OLA,
Kurlandstien 42, 1052 Oslo
240231, KRISTENSEN,
FREDRIK ANDERS,
Johnny Svorkmosvei 92, 0983 Oslo

85 år

030226, BAKKEN, GRETHE ELFRIDA,
Landskronav. 38, 2013 Skjetten
110226, ARNESEN, ALF,
Feddersensgt. 6 A, 0473 Oslo
240226, MURBY, REIDUN BJØRG,
Ensjøvingen 8 B, 0661 Oslo

270226, THORSTENSEN, ODD
WILHELM, Strømsv. 220 B,
1472 Fjellhamar

MARS 2011:

50 år
230361, FOSSHAUG, KJELL,
Gruvemyra 72, 1354 Bærums Verk

60 år
010351, HAUGERUD, ØIVIND,
Sagveien 64, 1414 Trollåsen
090351, ROMERO, FRANCISCO P,
Furukroken 3, 1481 Hagan
220351, HENNUM, JOHN ARNE,
Kristinsvei 36, 0669 Oslo
290351, TREIDER, TERJE, BAKKE
Søndre 10, 2040 Kløfta

70 år
010341, STENSRUD, GERD MARIT,
Fiskestien 3, 1404 Siggerud
070341, LUDVIGSEN, JAN ERIK,
Ole Brummsvei 20, 0979 Oslo
070341, NØKLEBY, KNUT ERIK,
Lunnerkollen, 2730 Lunner

160341, ABRAHAMSEN, TERJE,
Turbinveien 11, 0195 Oslo
190341, HARTUNG HEINZ,
Joh.-Seb.-Bach Str. 16,
De-06484 Quedlinburg, Tyskland
240341, MOE, CATO,
Stubbengv. 46, 2743 Harestua
260341, BERG, JAN,
Ragnh Schibbyesvei 20, 0968 Oslo
280341, DEHLI, BJØRN,
Øvre Grindav. 8, 2070 Råholdt
310341, KARLSEN, GERDA,
Tvetenv. 209, 0675 Oslo

75 år
170336, LIEN, BERIT KRISTI,
Karl Flodsvei 24, 0953 Oslo
170336, MØRK, SVEIN, Liljev. 13 C,
1487 Hakadal
200336, MALLA, INGER,
Bråtajordet 2, 3490 Klokkekarstua
250336, ASPDAHL, ERLING
ARNOLD, Nordlisletta 1 A,
0952 Oslo

80 år
050331, YTTERVIK, ELSE,
Thulstrupsgt. 10, 0451 Oslo

070331, HELGESTAD, ROLF,
Postboks 45, 2016 Frogner
120331, BRÅTHEN, ELLA SOFIE,
Rognvegen 2, 2230 Skotterud

150331, KJÆRSTAD, OLE GUNNAR,
Margarethasvei23, 1473 Lørenskog
290331, MEMO, VITTORIO G,
Solbråtanv. 26 B, 1410 Kolbotn

85 år
060326, HEMMINGBYE, KATE
BETTY, Skøyenåsv. 26, 0686 Oslo
080326, VESTERMO, JANNE
HELENE, Laura Gundersensgt. 3,
0168 Oslo
180326, CHRISTIANSEN, AXEL
KJELD, Storg. 15 B, 1723 Sarpsborg
280326, HANSEN, PER ODD,
Steinspranget 8, 1156 Oslo

90 år
080321, HOFFMANN, ASLAUG
MARY, St. Halvardhjemmet, post 1,
St. Halvard gate 28, 0192 Oslo

OSLO-TYPOGRAFENES PENSJONISTFORENING

HEI ALLE PENSJONISTER!

Kan det være noe for deg å treffe tidligere kollegaer en gang i blant?

Du har muligheten hvis du besøker Oslo-typografenes pensjonistforening,
Vetlandsveien 99-101 (Oppsals Samfunnshus), kl 12.00-14.00.

Vi har fine turer og teaterbesøk! Vi har røykfritt miljø.

Møtedager (onsdager) for 2011 er: 26/1 - 23/2 (årsmøte) - 23/3 - 27/4 - 25/5 - 15/6
17/8 - 28/9 - 26/10 - 30/11 - 21/12 (julemøte)

En fin sosial sammenkomst! Ta en tur! Vel møtt!

Ring Steinar Bjerkelund - tlf. 22 75 50 73 - mob.906 83 317

Styret ønsker alle en riktig god jul!

Juletrefest med OgF

Søndag 9. januar 2010 kl. 16.00 - 18.00 i Folkets hus

Gang og leker rundt juletreet under ledelse av Oppsal Janissar.
Servering til barn. Julenissen kommer med poser. Salgsdisk til de voksne.

Billetter kr 50,- for barn (kr 10,- for voksne) blir å ta i kjøp i OgFs lokaler i
Salgveien 24 fra mandag 6. desember.

På grunn av bestilling av poser må billett-salget avsluttes tirsdag 4. januar.
Vi oppfordrer klubber til å ta opp telles bestilling.

Det kan også bestilles billetter ved å sende inn på bankgiro.
Merk tydelig antall barn og voksen billetter. Husk navn og adresse.
Bankgiro: 90010606151. Begjær sendt januar 2010.

Folkeforbundet avdeling BGF
Oslo Grafiske Fagforening

